

SAMLADE AX

NYA DIKTER

AF

ORVAR ODD.

HELSINGBORG

(KÖPENHAMN : Michaelsen & Tillge,

Skandinavisk Bokhandel.)

1868

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta verk av Oscar Patric Sturzen-Becker utkom första gången 1868 och digitaliserades i juli 2012.

CLÉMENCE ISAURE.

EN ROMANCE.

I.

EN NATTLIG ANKOMST.

I spetsen trenne fackelsvenner redo; — från blossen högt i luften lågan slog och vidt omkring ett purpursken de spredo hvar trötta ryttarskaran framåt drog; de från Garonne-bron syntes praktfullt gjuta sitt skimmer öfver Hodens mörka våg,

men ini gatorna, dit stråten låg, de speglade sin eld i hvarje ruta, de lyste husen opp i dunkelrödt, de svalorna inunder taken väckte, men eljest allt omkring — var tyst och dödt, Toulouse i sömn och dvala lugnt sig sträckte.

Näst efter facklorna en ung seigneur sin svarta hingst i maklig passgång rider, följd af en ryttartrupp; det långsamt skrider, det hela tåg, med trött och slappt humör; båd' häst och karl med hufvudet ses hänga, man haft en långvägs-ridt, en mödosam i solsken utan skugga, glödgadt dam, — en dylik dag går an, fem äro stränga, med skäl man längtar efter färdens slut, och dubbelt seg tycks hvarje ny minut.

Omsider! — Utanför en höghvälfd port med marmorbildverk, konstnärsmessigt gjordt, med grefliga raymondska sköldemärket i muren öfverst, — skaran nu gör halt; man är vid målet, och i sjelfva verket just ej för tidigt, sedt i ett och allt. Ur sadeln i ett nu sig alla svinga, det blir ett gny, ett skrammel, sporrar klinga, och hästhof skrapar uti gatans sten, och svenner om hvarann' beställsamt springa,hvad tummel vid det röda fackelsken! De stora dubbelportarna sig vrida på sina gångjern och, ur sömnen väckt, en gammal tjenare i luftig drägt, (dock hänger nyckelknippan vid hans sida,) i öppningen sig visar officiellt, till jorden bugar sig med omisskännligt familj-ärfdt tjenstenit, som om det gällt ett kejserligt besök, — men med ett vänligt: "Godmorgon, kastellan, min vän Rémy!" den unga herren ilar qvickt förbi, han kastar åt en sven sin ryttarkappa och skyndar upp för slottets hufvudtrappa.**II.**

RAOUL BEUNDRAR FRÅN ETT FÖNSTER SIN VACKRA PARK.

Förr'n nästa dag fullkomligt gått till ända, det i Toulouse i hvarje vrå var kändt, att gref Raoul till hemmet återvändt, — den största händelse, som kunde hända! —att efter ridderliga pröfvo-år på ärans fält, uti sin faders spår, han sitt palats i arf och ego tagit, att han ditin helt oförmodadt dragit med hoffolk, kavaljerer, pomp och ståt, minst hundra hästar, eller — så bortåt. "Och hur han blifvit vacker! Under hatten i lockar böljar håret, svart som natten! ett munskägg aldrakärast! blicken fri och käck, men full dock af galanteri! och hvilken hållning! Tänk er honom bara till häst i spetsen för sin ryttarskara! — "Ni honom re'n har sett då, mor Dénise!" — "Ej alldeles, men dock på sätt och vis, mor Loyson! — Man råkar ha sin källa, och resten — kan man sjelf sig föreställa".

Men riddarn tycks ej ha så brådtom just, att för Toulouse offentligen sig visa som underdjur till allmänhetens lust, till alla sqvallersystrars tröst och lisa; att se sig om i hvar palatsets vrå, att söka känna sig igen derinne, att sina barndomsminnen genomgå, det fröjdar mer den unga herrens sinne. Han återvänder gerna då och då till ett och samma fönster, — fritt man blickar från denna punkt utöfver slottets park, en lustskog, anlagd med den lyx, sig skickar för en magnat, och värdig en monark.12

I dessa gångar han som pojke lekte och yster efter sommarns fjärlar lopp, bland dessa lagerträd han växte opp, och dessa blommor, som hans sinnen smekte, de blomma der ännu, — allt är sig likt, blott ett och annat mera lummigt, rikt och yppigt! O, bland tusen ting han minnes en murgröns-espalier mot grannens mur,

— en urskog lik den säkert nu befinnes; — en episod af romanesk natur

den bildade uti hans barndoms saga, med kärlek och intrig och hemlighet,

(just af de der, som "ingen dödlig" vet, som också derför just oss mest behaga!)

— ifrån hans hjertas första vårfröjdsdar ett helt "kapitel af hans lif" det var; en liten späd guds engel, utan vingar, men med ett himmelskt barnsligt ögonpar var der hjeltinna; hennes stämma klingar uti hans öra än, melodiskt mild,

allt mera lifligt ser han hennes bild ....

Finns äfven hon ännu? — Vid denna fråga

Raoul sjelf kände sina kinder låga,

han lemnade sitt fönster ett-tu-tre,

han hade fått en plötslig fix idé,

det i hans själ liksom en eld sig tände,

och — lika godt hvarför och hur det hände,

han fortare, än sjelf han visste af,

till ett besök i parken sig begaf.III.

RAOUL VID' MURGRÖNS-ESP ALIEREN.

En urskog! Riddarn hade riktigt anat; hans barndoms murgrÖn vuxit stor, som han, och ros och caprifolium 0111 hvarann sig bland dess rankor tusen vägar banat,

— ett trassel utaf nyckfull växtlighet, förtjusande! här likväl till förtret.14

Försigtigt riddarn böjer här och der

båd’ ros och löfverk undan, — letar, — tittar; —-

är han förryckt? hvad söker han väl här?

Han söker hvad just nu — han lyckligt hittar.

Victoria! han på rätta spåret är,

vid målet för sin längtan, sitt besvär*

Der är, af löfvet dold, på murn en remna,

— en sten har vittrat, en har ramlat bort, — förr nådde han ej dit, han var för kort, och espalier’n åt klättrarn hjelp fick lemna, nu mera lätt, än uti fordomstid, han blickar in i trädgården bredvid.

lian ser, beundrar, — och han åter ser, här känner icke han igen sig mer,

— det var en park, han minns det ganska tydligt,

förfallen, lemnad tidens våld till pris,

nu helt förvandlad! nu ett paradis!

allt smakfullt ordnadt, nytt och friskt och prydligt!

Den ädla Fru Isaure, har hon kanske

begynnt att verlden mer i ljusrödt se,

kanske, en rik och dygdesirad enka,

hon täckts till slut sin hand ånyo skänka

åt någon hedersman V — Här försiggått

en omgestaltning uti stort och smått,

det skönjes lätt, men hurV — I dessa tankar

Raoul här af bröts tvärt, men till sin fröjd,15

af något, som ej alla dagar vankar, en uppenbarelse från himlens höjd, en vårdikt, icke sjungen, icke skrifven, men i en jungfrus skepnad återgifven, en genrebild af tjusande behag i lätta, eleganta penseldrag!

Han skyndade att sig åt sidan maka, han drog sig bakom löfvet smått tillbaka, af fruktan för sin blotta andedrägt,

— det taflor finns, som blekna för en flägt, —

dock mellan bladen bar det lägligt till,

att allting se, — skälm den det klandra vill!

Han såg en ungmö, — han sett hundra andra

så sköna kanske, ingen dock så täck, —

hon syntes sväfva blott från häck till häck,

der andra uppå lifvets 'rosor vandra;

med vattenkannan i sin fina hand

ett ögonblick hon stannade ibland,

att vederqvicka någon blomma späd,

att binda upp en qvist på något träd,

att blott betrakta någon ädel frukt,

att glädjas åt dess färgspel och dess lukt,

— derpå hon sväfvade igen framåt, nu skymdes mellan buskarna dess stråt, nu åter syntes hon, sågs åter stanna, vid en fontaine af marmor, — utan harm och griller blottar hon en snöhvit arm och, för att fylla på sin vattenkanna,16

hon sträcker ut den, — snart dock sänker den, det tröttar! — men så börjar man igen ....

Allt detta såg Raoul. Han tid ej hade,

att tänka mycket just med tanke klar,

der ögat sig, som här, i saken lade,

men ett han visste nu och straxt sig sade,

hvems trolleri det nya Eden var;

ett annat fanns, som mera honom brydde,

som ock för honom vida mer betydde:

var denna fé, när allting kom omkring,

detsamma lilla oskuldsfulla ting,

densamma lilla barnsligt näpna flicka,

som förr han smeksamt kallade sin vän,

åt hvem han brukade så ofta nicka

just härifrån, (fick då en nick igen,)

och hvem han bombarderade så gerna

från denna bresch med hvad han närmast fann,

med rosor, aprikoser, om hvarann?

— hur då hon ömsom smålog, liten tärna, och ömsom bannade med fingret strängt!

och hur han bad om nåd, och hur den redan på förhand gifven var, som han sig tänkt,

— och hur han sörjde djupt och länge sedan, när hon till slut, — o lifvets fröjd är kort! till någon klosterskola sändes bort

och — uteblef med ens från denha stunden!.., Och nu, (allt detta blixtsnabbt som sekunden flög på en gång igenom riddarns själ,) om detta vore hon, just hon likväl!17

Det måste vara hon, Raoul det fann, ju mer gestalten trädde fram i dagen, ju mer han barnet med de fina dragen uti sin hågkomst återkalla hann; hon var den samma, dock en ny och annan,

— den samma oskuldsfulla, rena pannan, det samma väsen, samma blick också, — men nu hur mera själfullt skön, än då!

Det var en fägring, hvilken likt en slöja betäckte sjelfva anden blott helt lätt, som lät det öfverjordiska sig röja

i form, i rörelse, i mine, i sätt; så bakom morgonskyn med rosig strimma sig låter solen aningsfullt förnimma, så

genom qvällens rodnad fin och skär du anar stj ernorna, du vet dem.der.

Den sköna flickan just nu återvände

med kannan fylld, — hon nästan stolt den bar, —

i förbisväfvandet en blick hon sände

åt sina kära blommor här och hvar,

hon smög utför en liten marmortrappa,

allt närmare hon trädgårdsmuren kom,

— Raoul sitt hjerta hör med stormslag klappä, — hon skymtade förbi, — vek fort dock om

uti en sidogång bland gröna lunder med hvälfda tak och skugga djup derunder.

Först se'n hon var förbi, — och länge se'n, — Raoul kom till sig sjelf, till sans igen;18

det ville något fram utur hans bröst, "Clémence!" han ropade med halfhög röst,

— hon liorde honom ej, för sent det var! Men länge stod han än som fjettrad qvar.HVAD RÉMY HAR ATT BERÄTTA.

"Säg mig, Rémy, min gamle kastellan! förtroligt, rättfram, så som ni var van den tiden ni för gossen pratsam, yr, förtal de tusen kuriositeter 0111 detta slottets alla märkligheter och ättens saga, gamla äfventyr!

Säg mig för roskull, — det mig intresserar, hur nu min grannfru lefver och regerar!"20

— "Allt, Riddare! sig likt från år till år, och som ett kloster är Hotel Isaure!

Den gamla frun sig stänger ständigt inne,

med natt och dunkel öfver själ och sinne, ej vansinne, men djup melankoli, som, så det sägs, allt mörkare tycks bli; hon heldst vill ingen se, med ingen tala, hon vill ha tyst omkring sig som en graf, hon tål ej ljuset och vet knappast af den milda sommarluft, oss himlen gaf att som en balsam själ och kropp hugsvala. Det enda väsen, fru Isaure fördrar,

är dottern, — o ni säkert henne minnes! —*

Clémence! — och dotter mera öm ej finnes, men stackars ädla jungfru, hvilka dar!"

"Clémence, — det vackra barnet, ni har rätt* en ståtlig ungmö nu, jag gissar lätt!

Om henne äfven något mig berätta! som gamla minnen fängslar mig allt detta."

— "Ack, nådig herre! ni i sanning här af mig det rent omöjliga begär; hur skulle jag, en gammal man, väl våga, att henne skildra, tolka hennes pris? en trubadur det kunde möjligtvis med diktens konst och med ungdomlig låga. Hon är en guddom! — Lika god, som skön! from, ädla herre! som en engels bön,21

som en orangeblomma skär och ren! den dyraste klenod och ädelsten bland alla mör i Languedoc är hon!

Hon är en sol, som från sin skönhets tron —"

"Nå, nå! min kära kastellan! det der går högt, ni sjelf ju trubaduren är; det märks, att ungdomslågan glimmar än inunder eder snö, min gamle vän!

Men svara mig, hur detta allt ni vet! är dottern ej, som frun, en hemlighet?"

— "Nej, nådig herre! — Ja, och likväl nej! Till fånge dömd af ödets hårda lag,

sin bostad lemnar en minut hon ej,

vid moderns sjukrum fjettrad natt och dag,

för pligtens kall hon offrar undergifvet

sin ungdom, skönhet, helsa, kanske lifvet;

ett enda ögonblick af dagen blott

hon unnar sig en fritids knappa mått,

hon då, likt fogeln, släppt ur buren, glad

ner i sin trädgård skyndar sig åstad

till sina blommor! Och med dem, bland dem,

hon lefver då, som i sitt rätta hem,

som med en systerkrets i ljuft förbund,

i svärmisk lek, och andas fritt en stund.

— Allt detta, det är sannt, Toulouse ej ser, Toulouse det vet likväl; o, mycket sker22

uti det dolda, som dock uppenbaras, om också hur ej alltid lätt förklaras! och genom väggar, trotsande hvart öga, och öfver murar, lika godt hur höga, på sällsam väg dock ryktet smyger ut, och utaf ryktet blir en tro till slut.“

“Ert tal är vist, ni är en ärlig själ; hvad der ni sagt, må jag då tro jemväl.“

— “Men, nådig herre! ännu något mera Toulouse om denna ädla ungmö vet: hon är — skaldinna! I sin ensamhet hon lärt sig att på cittran modulera ocli konsten till att “hitta på“ hon kan, hon vackra tankar smakfullt sammansätter med rim och klang, det skönaste man fann, och orden ordnar hon så 0111 hvarann, och allt till slut blir liksom blombuketter.“

“Min kära kastellan! jag knappast hinner, att följa med livad allt jag här får liöra, båd’ egnadt att förvåna och att röra, det sista nästan mest! — Jag tydligt finner, att, är här mycket likt sig som det var, sig annat storligen förändrat har.23

Ocli detta är Clémence! — Jag knappast än från min förundran hemtat mig igen.“

— “Ja, nådig herre! Hvarje ord är sannt, af hela verlden vittnadt och bekant!

och om ni hennes sånger känna vill,

Toulouse kan flera af dem utantill.

För öfrigt — den som bäst allt detta känner, är en af gamla grefvens trogna vänner, ni Pater Enzio minns, en hederns man; för honom ensam öppnar än, som förr.

Hotel Isaure ibland på glänt sin dörr,

— han säkert fullt er underrätta kan.“

“Godt, kastellan, min vän! Jag har ju redan af edra läppar fått livad jag begärt; hvad patern angår, — mig ett minne kärt är äfven han, dock dertill tidsnog sedan!“RAOUL OCH CLÉMENCE.

Och åter — har ett långsamt clygn förrunnit, med sköldpaddsgång har tiden framåt krupit, för riddaren en evighet förlupit och tusen tankar han derunder hunnit25

i själen hvälfva, tusen bilder format, och tusen känslor i hans hjerta stormat, och tusen gånger, lika ljuft att höra,

“Clémence“ det klingat för hans inres öra.

Och åter — på sin post Raoul sig ställt, der nu ni vet, der bakom murgrönshäcken; han, spejande som en vedett i fält, re’n länge stått der, trollad fast på fläcken, och räknat, spänd af oro, hvar minut,

— men komma skulle hon ju dock till slut!...

Der i kastaiij-allé’n!... O, det är hon! med vattenkannan, som i går, i handen, hon sväfvar fram emellan

blomsterlanden; hon sjunger för sig sjelf en enkel ton, men hörbart knappt, liksom i distraktion, måhända ock en lekfull fantasi, fragmenter endast af en melodi, likt fogelns qvitter vid en sol-uppgång, när blott den pröfvar sig till dagens sång.

Och åter sina lätta steg hon ställer till källan, der i skuggan friskt den väller; mot bakgrunden äf* lager dunkelgrön hon träder fram, en bild så plastiskt skön, på samma gång liksom en nymf att skåda och en madonna, lika ljufva båda.26

Då träffas plötsligt och på mystiskt sätt

dess öra af en klang, en luftigt lätt,

från något strängaspel, — hon kring sig stirrar,

det är ett under, som dess själ förvirrar,

hon lyss, ... o, himmel! — Men hak häcken då

Raoul till mandolinen sjunger så:

— “O, minns du dessa glada barndomsstunder, som flyktat liksom drömmens bilder fly, då dubbelt gröna voro alla lunder och himlalivalfvet egde ingen sky, då verlden var en lustgård, full af under, och lifvet blott en lek, livar morgon ny? Clémence, du minns dem! O, låt mig ditt svar då läsa i ditt klara ögonpar!“ —

Med ett: “Min gud! Raoul!“ helt sakta stammadt,

en rörelse framåt, två steg allenast,

här flickan gjorde, — stannade dock genast;

på hennes kind det var, som om der flammat

en ljungeld flygtigt till, men blek på nytt

hon stod der straxt, — blek, som om anden flytt,

ined sänkta armar, äfven blicken sänkt,

hvart anletsdrag allvarligt, nästan strängt,

— en marmorstod, men huru skön ändå, hur omotståndligt rörande just så!27

Raoul, — ett djerft, ett blindt beslut, bevingadt af ungdomskänslans vilda poesi! —

Raoul har öfver muren re’ 11 sig svingat,

—- i nästa nu med hänryckt svärmeri vid jungfruns fot den unga riddarn ligger: “Clémence! jag om en enda gunst blott tigger,

0, — låt mig se ditt ögas blick igen!

Ack, det är ju så länge, länge se’n!“

— “I himlens namn, Raoul! ej så, ej så! Förbarmande och misskund! Dröj ej! — Gå! Jag yrar kanske, — är från mina sinnen, vet knappast hvad jag säger, — men ändå försök att fatta allt, att mig förstå!

Nämn mig ej trolös mot vår barndoms minnen! jag älskar dem, det mitt juvelskrin är; — tro allt ej sten hvad marmorns yta bär!

Förlåt mig! Men stig upp! Förblif ej här! Raoul! min barndomsvänskap er besvär!

O, låt mig lugna mina tankars lopp —! Förskona! Lemna mig! Stig opp, stig opp!44

Vid det hon detta sade, hennes blick,

klar, oskuldsfull, och ren som stjernans glans,

ur tvenne ögons djup såg in i lians.

— Då reste sig Raoul med liöfviskt skick:

“Haf tack, Clémence! — Den blicken ur din själ dock ett v ä 1 k 0111111 e 11 vare, ej fa r väl! “28

Han tryckte hennes begge händer lätt,

— de darrade helt fint; förstod han rätt? — Han höll dem så en enda stum minut,

— han släppte dem igen; och allt var slut! Ett trollslag blott! Raoul försvunnen var. .. Clémence stod ensam i sin trädgård qvar.EN SOMMARS LYGKA,

Och hvarje dag, — så är i sagan sagdt, Raoul nu höll vid murgrönsliäcken vakt, höll ofta vakt i väntansstunder långa, hur lycklig af att dock till slut få fånga,30

om också blott en skymt, en flygtig en,

utaf lians tankars hulda herrskarinna,

ett väsen båd’ af Gratie och prestinna,

hans hjertas drottning snart, — o, lieldre re’11!

Ett solhvarf först förgick, — förgingo två, — den vackra vattendragerskan blef borta; till mandolinen, att sitt qval förkorta, han sjöng och qvad, — hon syntes ej ändå. Men tredje dagen, — ha! hvad är det der?

— En liten remsa pergament allenast, i murens öppning stucken in, det är;

lian lossnar den, han rullar upp den genast,

— en styfmors blomma ligger gömd deri, — han läser, — det är hon, och poesi!

“Ej dagens gryning vet hvad qvällen bringar, ej menskan ensam styr sin lefnads färd.

Den fria fogeln sig i rymden svingar, den fångna nöjas må med trängre verld.

Lätt tröttar ungdomskänslan sina vingar, den eld, som flammar mest, är först förtärd. Men tillförsigt och tålamod och tro, de bryta ödet och ge själen ro.“

Den unga riddarn läste 0111 det åter:

“Är detta gåtor, — är det visdomsord? en vink om att min djerfhet hon förlåter? en bigt af henne sjelf, i bildspråk gjord?31

Är det en hand, som stryker mig om pannan och vänligt jemnar misstrons rynkor ut? är det en luftbild kanske blott till slut, en vacker tanka, likt så mången annan, som smakfullt döljer hjertats köld och frost?

— Nej! O, det är min lyckas dufvopost!“

— En dag ännu! — Fast långsamt, dock det lider; — Clémence då syntes åter sjelf omsider, med vattenkannan i sin lina hand.

Raoul helt skyndsamt några rosor band till en bukett, stack in ibland dess blad ett litet skrifvet ark, jag vet ej hvad, och just som jungfrun genom gången skred, han kastade för hennes fot den ned.

Hon tog den upp, och nästan omärkbart, mot muren vänd, hon skickade en nick, en hälsning, — straxt dock vidare hon gick, hon snarast ökade med flit sin fart.

— Öeh hvarje dag, — så är i sagan sagdt, — Raoul till häcken kom, att passa på; och ofta någon liten fogel då till gömstället i muren hade bragt32

en vänlig hälsning från en dyrbar hand, en stanz, ett sinnrikt motto blott ibland, men jemnt derhos en blygsam natt-och-dag som signatur utaf symboliskt slag!

Och riddarn-trubadurn då åter sände, när ungmön sjelf från källan återvände, sitt svar på höfviskt och poetiskt sätt, en versstump i en rosenknopps-bukett.

Det var ett samtal stumt, men oafbrutet, ett band emellan tvenne hjertan knutet, af mystisk art, ett hemligt själsförbund, ett drama uppå rent fantastisk grund, men med en sällsam tjusning öfvergjutet.

Ty efterhand, — det kom sig så, alltnog! — en tonart mer bestämd allt detta tog; i diktens lek sig slutligen dock tvingar en mening in, som allvar deri bringar, och mellan dessa ord af luftig klang det blir en kedjeföljd, ett sammanhang.

Man läste icke i hvarandras öga, ej i ett handtryck gåtan löst man fann, men gamla trädgårdsmurn betydde föga, man läste dock och man förstod hvarann; hvad icke blicken, inga läppar sade, man mellan versens rader funnit hade, och hur man stanz erna tillsamman lade, i tvenne tankar, smälta hop till en, den första kyssen brann, så blyg och ren.33

Så gingo veckor, — månader det gick,

— det gick en sommar utaf stilla lycka; ej hennes hand han än fått åter trycka, ännu — blott då och då en flygtig blick, en solglimt, utan töcken likväl sällan !

Se’n första, enda mötet der vid källan de vexlat ännu intet taladt ord; ...

det var en hel roman, men endast gjord

af blomdoft och eterisk poesi;

det låg deri en känsla djup och sann,

och lifvets högsta allvar låg deri,

men verkligheten sjelf dock jemnt försvann,

den hägrade blott i det fjerran blå,

— o, blicken dit var redan ljuf ändå!AFBROTT.

Då kom der plötsligt kungligt bud en dag till gref Raoul, den riddare så båld:

“Igen för rikets dörr står utländskt våld och himlen bådar nya ljungelds-slag;35

den tyska kejsarn icke fred oss unnar och Englands kung oss intet godt förkunnar; för tronens rätt och till sitt lands försvar sitt folk i vapen kung Louis befaller, från alla väderstreck fort upp, vasaller! Hitåt! hitåt, kring Frankrikes standar!“

Den unga riddarn stolt sitt hufvud höjde, åt sändebudet gaf de korta ord:

“En grefve af Toulouse ej tveksamt dröjde, när ovän trampar våra fäders jord; jag redo är, — mitt folk skall ingen tadla,

— i morgon re’n vi våra hästar sadla. “

Och det blef brådska, skrammel, gny och spring

i salar, vapenkammare och stall,

ty allt i blinken ordnadt vara skall

och lemnas, saknas får der ingenting;

schabraker putsas, remtyg repareras,

och betsel skuras, rustningar poleras

och klingor fejas, flit i alla vrår!

men lifligt under sång och skämt det går.

Raoul i dag — blir trolös, jag det spår, mot sångens konst, — förlåten det, J sköna! (När äran vinkar att sin hjelte kröna, för svärdet — mandolinen vika får.)36

Han finner inga rim, han söker inga, hans tankar vilja sig ej längre tvinga i några reglor in, hans hjerta slår dertill för högt, för mycken oro sjuder i ådrorna, och han den fåfängt bjuder att stilla sig, — ett långt farväl han tar af trubadurn, — men älskaren står qvar.

Raoul i dag — vid muren icke väntar och ej som förr på murgrönshäcken gläntar,

— förlåten det, J sköna, för en gång!

Men när Clémence till källan sakta sväfvar med vattenkannan och sin tysta sång, midt i sin vandring hon tillbaka bäfvar,

— hon ger ett rop: “Raoul!“ — Raoul det är. Han denna gången ingen nåd begär,

han är sitt ödes herre, — blicken flammar, hans hjerna brinner af en salig yra, lian kan ej längre ungdomskänslan styra, det är en ström, som bryter alla dammar, lians själ är storm, — han fattar hennes hand, men eldigt, djerft! i dag han allt kan våga, — hans stämma skälfver, men liksom en låga, som fladdrandet af en vulkanisk brand:

“Farväl, Clémence! — Tack för de rika timmar af stilla njutning osedd du mig skänkt!

Tack för den eld, som i ditt inre glimmar, tack för hvar gång du på din vän har tänkt!37

tack för hvar gång jag fått din åsyn njuta, för hvarje gång jag ana fått din själ och den till min i skuldfri ömhet sluta, i helig harmoni! — Och nu farväl!

Jag instämd är der stridstrumpeten klingar, vårt fosterland, min kung begär mitt svärd,

“ej dagens gryning vet hvad qvällen bringar, ej menskan ensam styr sin lefnads färd.“

Dock går jag lycklig, — lyckligare än jag blifva skall, när snart vi ses igen, och ses vi måste, ty din hemlighet.

— Clémence! du älskar mig, — jag redan vet.“

Han hennes hand till sina läppar torde, han höll den länge så; hon ej den rörde, hon teg, hon tankfull blott på honom såg,

— i denna blick det något sällsamt låg; —-sin hand hon sakta lossade till slut,

och nu! på en gång bröt det hänryckt ut, om riddarns hals hon sina armar slog, hans panna till en kyss hon till sig drog: “Din, endast din, om någons här på jorden!“ Men knappt hon hade hviskat fram de orden,

— allt var en blixt, ett verk af en sekund! — förr’11 re’n hon var sin kos i samma stund....KRIGARE-ÖDE.

Nu sägnen oss berättar, — efter den vi här förtälja, hur i vinskördstiden en morgonstund, — knappt natten var förliden, Raoul drog från Toulouse med sina män, en väl beväpnad, väl beriden skara, och icke rädd för äfventyr och fara.39

Förut den värde Pater Enzio hade med fromma böner signat riddarns svärd, ty fästets stjernor ett och annat sade af dunkelt slag om hela denna färd,

(han sjelf om natten enkom dem studerat och vissa olycks-tecken observerat.)

Han äfvenledes tagit riddarns bigt och fått ett hemligt uppdrag utaf vigt. Men kastellanen åter välbetänkt med dubbla slag de stora portar stängt; och grefveborgen, stolt och magnifik, med all sin gamla prakt och romantik stod tom igen, och stum och vålnadslik.

Om unga riddarn sjelf från denna tid blott sällan till Toulouse ett rykte kom,

— om någon manlig bragd i blodig strid, — och mellan hvart allt längre drog det om; igenom Frankrike mot norr alltmera sig kriget långsamt släpat denna gång. Kanalens stränder hörde vapnens sång, der var Bayard, der La

Palisse med flera berömda hjeltar, vana höfvidsmän,

Raoul ej minst berömd, fast yngling än.

Men mellan Art o is och Languedoc helt lång för sjelfva Fama vägen blef, och annan syssla hade krigarn ock, än skrifva tidender och långa bref.

En enda, Pater Enzio, ofta nog med säkert bud en rad dock emottog,40

och gerna ställde han då samma qväll sin vandring till Isaurernas hotell.

-— Men så till slut, — ett rundligt år förgått, se'n riddarn lemnat sina fäders slott, — kom der med vinterns nordanvind en dag ett rykte till Toulouse af dystert slag.

Vid Térouanne en sorglig fäktning stått,

— Bayard är fången, "riddarn utan fläck", den franska fanan blifvit nesligt jagad från höjderna af Guinegaste med skräck, mån g ädel stridsmans död är djupt beklagad; bland kampens offer, — sorg och bitterhet! är ock Raoul, man det med visshet vet; han föll, der handgemänget hetast stod,

ett under utaf dödsförakt och mod,

han föll, — men så som blott en hjelte dör,

— åt grefven af Toulouse "honneur, lionneur!"

Och Pater Enzio ställde samma qväll sin vandring till Isaurernas hotell.

Han långsamt gick, han tycktes djupt fundera... "O mina aningar! o ve, o ve! och stjernorna, liur sannt de profetera! tyvärr, tyvärr! — Det måste då så ske.

— Clémence, beklagansvärda unga qvinna! du har då sett din lefnads sol försvinna41

i blodig horizont... Din starka själ skall bära detta slag, — ditt veka hjerta skall lösas upp uti oändlig smärta,

— men äfven detta måste ske likväl!

Hvad är vårt lif? — Helt nyss en graf här slöts: det var din mors, — frid öfver hennes stoft! — du stod der qvar i dina blommors doft och med ditt blyga hopp, — men hoppet bröts,

— en graf igen!" —

Han, sänkt i grubbel, dröjde vid porten ännu tveksamt, — dock derpå den tunga hammaren han sakta höjde,

— "välan! det måste ske", — och lät den så ett slag, men ytterst lätt och varsamt, slå.IX.

DEN SISTA HÄLSNINGEN.

I spetsen trenne fackelsvenner redo,

men rundtkring kistan andra likaså,

en talrik dubbel rad. Helt vidt de spredo

sitt sken, — ty qvällens dunkel re'11 föll på, —

de tända blossen, der i sorglig ståt

det ridderliga liktåg drog framåt.43

Tvärs genom hela Frankrike det gått, i veckors tid det skridit fram så smått, Toulouse man ändtligen i afton nått.

Det var Raoul, den unge riddersman, som en gång drog så stolt och lycklig bort nu kom han hem, och ärofullt försann, så som ock ärofullt sin död han fann,

— med hundra kavaljerer till eskort.

I Saint Sevrin, der tåget snart skall hamna, står koret redan i ett haf af ljus, och folket strömmar in i Herrans hus, den vida kyrkan re'n ej fler kan famna; i Grefvarnes utaf Toulouse kapell Raoul skall hvila der bland fädrens ben, och messa skall der sjungas än i qväll och orgeln fyller sina lungor re'11....

Af riddare i hjelm och harnesk tolf bärs kistan in, — den sänks på korets golf,

— for altaret står der Toulouse's prelat med sina prester uti full ornat, — vid kistan tager plats en gammal man, i sorg försänkt, — det trillar tårar ned uti hans gråa skägg, — stå der i fred, du gamle kastellan! — (ty det är han.)u

Nu messan börjar. En högtidlig bön! och orgeln faller in med djupa toner, ... och sången ljuder, klagande, men skön med sina svärmiska modulationer.

Och rökverks-kärlen svängas upp och ner, en mystisk vällukt sig i kyrkan sprider Det räcker länge. Bispen dock omsider till sista akten majestätiskt skrider, till kistan ned han långsamt sig beger. ... Välsignelsen! — Och med en festlig gest han höjer rösten: "Ite! missa est".

— Men från en pelare, der dold hon stått, i detta Ögonblick, då slut var allt,

en helt beslöjad dame, en fin gestalt,

— som om hon varit sjelf en skugga blott, — ur sidogångens dunkel trädde fram

mot koret, som i ljus och gloria samm.

Med stapplande och matta steg hon går, dock, — Pater Enzio följer hennes spår!

Hon närmar sig till kistan, hon der dröjer, stel som en bildstod, en minut, — hon böjer sig öfver locket fram och lägger der af mörka violetter ner en krans. . ..

Hon vänder sig, hon svigtar! — Gud! ...

Tillhands

den gamla patern likväl genast är;

stödd på hans arm, — församlingen ger rum, —

hon famlar ut ur kyrkan, half död, — stum.45

Men efter denna scen det lampa brann långt in på natten i Clémences gemak; hon och den gamle Enzio med hvarann då lade råd om mången vigtig sak.

Se'n han var gången, lampan brann der än,

— den brann, tills morgondagens sol igen sken genom fönstret in, guds sol så klar, som kommer dock, hur lång än natten var!I.

"LES JEUX FLORAUX".

Den första Maj, — då står i söderns länder uti sin friska färgprakt sommarn re'n, ej minst förtjusande vid dessa stränder, der, glimmande i solens varma sken,47

Garonne sig uti tusen bugter kröker och ifrån fjell'n sig Yäg åt hafvet söker<

På någon höjd då i Toulouse stig opp, betrakta nejden kring dig och inunder!

Här ser du floden i sitt strida lopp bland rosenhäckar och bland myrtenlunder; alltsammans rundtomkring en trädgård är> der mandelträd, orange, oliv sig mänga med popplar, eke-grupper här och der, der körsbärsträdet redan fullt ses hänga med klasar uti löftets rosenfärg och hvarje backe är ett vingårdsberg.

Der -— Pyrenéerna ditt öga följer, der söderut, en vid periferi,

— der skall du ha Bagnéres, Pic du Midi! ett flor, en luftton dock det mesta döljer, en sommarsky, af idel solstoft

full, en dimma, men af genomskinligt gull.

Den första Maj, — på sagdan dag och timma,

(så som Clémence på förhand har befallt

och genom Pater Enzio ordnat allt),

ett sällsamt menskosorl lät sig förnimma

derinanför Isaurernas palats,

så Öde eljest sedan långa tider

och tyst och slutet, — öppnadt nu omsider

i dag igen; på gårdens vida plats

ett trampande man hörde oupphörligt

mot marmorflisorna, — ej just i går

en manlig klack här hade satt sitt spår48

i klosterdammet! — Och se der, hvad rörligt, hvad brokigt och fantastiskt hvimmel re'n uti palatsets trädgård! Hvilken scen för Veroneses pensel! Hvad figurer och hvilka drägter! Yngre, äldre män, en gubbe här och der, men liflig än!

En samling riddare? — Nej, trubadurer af alla färger! En i spotsk barett och svärdet vid sin höft chevalereskt, en annan, blickande på dystei't sätt, med håret spriddt för vinden romaneskt och i sin bruna kappa insvept tätt!

En sorglöst skådande sig kring i parken, en stirrande framför sig ner i marken, en knäppande på mandolinen sakta, och en försjunken i att tyst betrakta en enstaka cypress och lyssna till en fogel, som deruppe slår sin drill!

De flesta sågos af och an spatsera

i gångarna bland parkens täcka lunder,

dock valnötsträdens skugga lockat flera

att slå sig ner på bänkarna derunder,

och andra valt sig plats, — ett särskildt lag, —

omkring fontainen, i en blomkrans sluten,

och njöto sybaritiskt af minuten,

en dubbel vällust uti samma drag,

violens doft och svalkans välbehag.

Men hos dem alla utan undantag en spänd förväntan fanns, om ej sig röjde; en ädel dame dem kallat hit i dag, hvarför? — Och sjelf ännu, hon ensam dröjde.49

Hon kommer dock; — der är hon! Lyft din blick upp åt balkongen der, af bildverk buren, af konstnärn liksom trollad fram ur muren!

— Från man till man det af beundran gick en hviskning, sakta som när vinden andas på poppelns blad i det att dagen randas.

En jungfru, fager i sin ungdoms vår, men med ett vemod i de ädla dragen, ses träda på balkongen fram i dagen; i snöhvit drägt hon der orörlig står, med krans af hvita rosor i sitt hår, sjelf liljeblek om hyn... Från alla vrår af trädgården sig straxt tillsamman gjuter den spridda skaran och en krets sig sluter af, om hvar annan, gamla män och unga, här mörka ansigten med skarp profil, här gråskägg i patriarkalisk stil, här svarta lockar, ögonpar, som

ljunga.

Öch med en röst, som hörs ur hjertat gå,

— i början blott den tycktes lätt vibrera,

likt harpans sträng, men höjde sig alltmera, — Clémence Isaure till kretsen talar så: “Välkomne hit, J trubadurer alla, den languedocska tungans sångarhär, som jag i dag har vågat sammankalla från skilda kanter, fjerran från och när!

För er, J skalder! sjelf jag intet är,

— hvad i mitt inre stundom jag hör hviska, jag tolkar illa efter konstens lag;50

må näktergalen slå de stora slag, jag är allenast vårens blyga siska, som qvittrar, skygg för verldens stoj och larm, derutanför på templets fönsterkarm,

J ären helgedomens vigda prester och hvalfven klinga mägtigt af er sång.

Dock bjöd jag eder dristigt hit som gäster, min själ till eder tala vill en gång.

Den unga sommarn firar just i dag

sin glada årsfest. Fira ämnar jag

jern väl i dag en högtid, men en annan,

min brölloppsfest, — som brud med dok om pannan!

Mitt lif är slut, som en förtorkad ström,

min ungdoms lycka var en sommardröm,

min ungdoms vandring hejdats — af en graf!

Från den till klostrets port går vägen af.

Men ett jag vill. När klostrets koppardörr har stängts bakom mig, — när jag afsked tagit af denna verld, som, fast den mig bedragit, dock var så skön, är skön ännu som förr, när cellen med de knappa dagens strålar mot denna solskenstafla jag har bytt, mot denna park, der allt så ljust sig målar,

(ler i så mycken fröjd min barndom flytt, ett vill jag, — att, hur annat allt sig fogar, mitt Languedoc med dalar, berg och skogar51

skall tona fritt af sång och poesi i ständigt högre, högre harmoni!

Jag vill, att dessa toner, jag fått njuta i lifvets morgonstund och älskat så, de skola klinga under himlen blå, en diktens fogelsång, och aldrig sluta; de skola klinga ljuft och kärleksfullt kring dessa murar, Som mig innestänga, och bringa mig en hälsning vänligt, huldt, de skola sig med sjelfva luften mänga, och genom fönstrets smyg skall då kanske en fläkt deraf mig stundom lisa ge; de skola klinga, jag skall dem förnimma som anderöster i min sista timma, och jag skall veta, att jag hvila får i blomdoft, poesi och evig vår.

Ännu i dag vid himlen vigd jag blifver, jag lemnar verlden, — gods och arfvegård och guld och smycken; allt jag härmed gifver uti “den glada vetenskapens“ vård.

Jag bjudit er till vittnen, skalder alla! från denna stund här egen J befalla, hvad förr var mitt, nu skolen ert J kalla.

Men hvarje år, när öfver tröskeln träder den väna maj, ett barn med gyldne lock, och Medelhafvets milda sommarväder sin anda fläktar öfver Languedoc,52

när all naturen, marker, stränder, lunder,

står som en enda rågad blomsterkorg,

och solen, — o, du stolta verldens under! —

förtrollar allt, båd' hydda, stad och borg,

då skall här i Toulouse, — jag önskar detta, —

på Capitolium stå en sångarfest,

der hela staden bjudes in som gäst

och konstens bästa män till doms sig sätta,

— en täflingsfest, en diktens riddarlek med öppen hjelm och vapen utan svek!

Den, dervid segrar, skall till pris och ära en gyldne violette symboliskt bära,

— till minne äfven! det min blomma är, bland tusen markens blomster mest mig kär; och derför också dessa snillets lekar

helt enkelt Blomsterlekar kallas må.

Om ödet mig en plats vid festen nekar,

min själ skall vara der bland er ändå,

det är mitt hopp, min rätt, fast kyrkans brud,

ty hvarest sången är, der är ock Gud!"

Det var Clémence Isaure; hon handen lade intill sitt bröst — och sig tillbaka drog helt omärkbart, som nyss hon kommit hade; en syn, som undan vek, - en ton, som dog!

Mvart hufvud sig i ödmjuk andakt sänkte, och derpå kretsen åter tyst sig spred; ej ord blef sagdt, men desto mer man tänkte; man ljudlöst öfver marmorgården skred,53

man inom sig förnamm, att denna plats var mer en helgedom, än ett palats, ty hvarest i jungfrulig skönhets skrud så mycket ädelt bor, — der bor ock Gud.

Och än, när maj i by och ängder står, Toulouse med friska rosenkransar går till grafven, der hon göms, Clémence lsaure: och gamla Capitolii-salen än sig öppnar då för "Jeux floraux" igen, ett vittert riddarspel på fornfranskt vis och alltid än med guld-violn till pris.EN IDYLL. EN IDYLL.I.

SYN VID EN GÄSTGIFVAREGÅRD.

Ni vet, — jag knappast det ifrågasätter, att Glumslöf ligger obeskrifligt täckt; bland dessa enahanda skånska slätter en episod af frisk, poetisk fiäkt,58

med sina lunder, strödda likt buketter på sluttningen, mot stranden långsamt sträckt, med kyrkan neri dälden, — vänligt, lummigt, — i fonden Sundet, blått och perleskummigt!

Men se det lieldst en tidig morgontimma, när allting lyses upp af österns glöd! lmr skog och bygder uti solsken glimma, och Sällandskusten der hur purpurröd!

Ej alltid lika se vi och förnimma det sköna, herrliga, naturn oss bjöd; som uti lifvet, så i landskapsstycket, en stämning, en belysning gör så mycket.

Och detta var en morgon af de bästa, i slutet utaf maj, så ungefär, då våren kom helt nyss att bland oss gästa, då än dess fägring blott ett löfte är; ännu, söm i ett tempel, helgadt Vesta,

]åg oskuld öfver allt, så ljuf och skär,

hvar blomma stod så späd, hvart träd i lunden

var som en ungmö, vaknad nyss ur blunden,

Herr Walter var, — jag denna domen fäller förutan allt slags väld, — ej mer poet, än verlden är det mest, och icke heller just landskapsmålare, så vidt jag vet.59

men lian var ung, — det re’11 en hel hop gäller, och icke utan medfödd känslighet för vackra himlar, vackra soluppgångar, som för allt annat skönt ens öga fångar.

För öfrigt gifves det situationer, der nästan ofrivilligt någothvar blir stämd i svärmeriets högre toner,

0111 också förr man aldrig svärmat har, blir Iyftad upp i blåa regioner på fantasiens starka vingepar, blir inspirerad, — så kan ödet skicka!

— Herr Walters casus här till punkt och pricka!

Han re’n en timma för sig sjelf spatserat på landsvägen deruppe af och an, han i sin själ har redan kopierat den hela tallan, skön som han den fann; och efterhand på mycket han funderat, som honom aldrig förr i tanken rann, på denna mångfald i en vårdags fägring, på denna fjerr-rymds underbara hägring.

Och känslor, sällsamma, förut ej kända.

— en aning, trängtan, tjusning, hvad vol jag? — hans väsen genomllögo, sjelfmant tända och tändande som ett elektriskt slag,60

— det var lyrik; detsamma kan oss hända impromptu, dig och mig, en vacker dag, när, väntande på skjuts, man ensam vankar på lifvets stråkväg uti tysta tankar.

Vår lyrikus igen för elfte gången sig vid gästgifvargården nu befann; sin vagn, den eleganta “phaetonen“, beskådar, mönstrar fram och bak vår man, först hjulen, sedan axlarna och stången och fjedrarna, — allt utantill han kan ; sin halsduk i behörigt skick lian sätter och dammar tankspriddt sina res-stöfietter.

Just då, — på gatan utanför der köra från hvar sitt håll två ekipager opp; det ena ses helt borgerligt sig röra,

— en black karet med tung och ovig kropp, — det andra åter mera stolt sig föra,

— uti kupé’11 en Nåd i gul salopp,

— kusk i livré, — helt styf af guld var rocken, styf hela karl 11, som tronade på bocken.

Skjuts ännu mer? — Nej, man tycks vilja rasta här vid stationen blott ett ögonblick; att börja smått och sedan varligt hasta, är kusk-lilosoli, som håller stick.61

en qvarka kan sig lätt till lungsot kasta och sista halfva miln det uppför gick,

— dessutom ju en hötapp alltid smakar båd’ Nådens anspann och de andra krakar.

Ej för Herr Walter denna hötapps-scenen

var just så öfvermåttan intressant,

han rörde också redan smått på benen

att ställa vandringen åt annan kant,

men — hvem är lilla blåögda sirenen,

som med ett hastigt språng, — det gick galant! —

sig svingar ur kareten i detsamma

från kappa, parasoll och söta mammaV

En liten femtonårig landtlig dufva! en skönhet, det kan icke missförstås, med ögon mörkblå, men ändå så ljufva, med friska kinder, som på rosen brås! de bruna lockarna, en enkel hufva dem gömmer alltför afundsjukt gudnås!

Nogaf! Herr Walter — stannar qvar, med nöje, att vänta på sin skjuts, (den gud fördröje!)

JJen täcka varelsen med snabba händer en knäckbrödskaka bryter gladt itu,

— se här, J stackars grollar, en i sender! det är desserten, som serveras nu;62

Hon klappar dem så snällt på hals och länder, de äro säkert gamla vänner ju, de räknas med till gårdens domestiker, god vilja ha de än, men kraften sviker.

Nu, bäst det var, fru mor behagar sticka sitt hufvud utom vagnens halfsufiett:

“Se så! Det der får vara nog, min Hicka! nu stå de sig, om jag dem känner rätt; Matts, stoppa resterna uti din ficka, låt så gå utför till Landskrona slätt! bli de för varma, du, och börja frusta, vi låta dem vid Saxtorp åter pusta. “

— “livad ser jag!“ — höres, nådigst gunstbenägen, en stämma ur kaleschens dunkla vrå, —

“hvad oförmodadt möte midt på vägen!

Ni här på resa? hvilken äpropos!“

— Den andra, i kareten, halft förlägen:

“Och fru grefvinnan ute likaså?“

(hon neg i tankarna, det syntes tydligt, helt ned till vagnens botten, sippt och prydligt.)

“Och detta“, — fortfor Nåden i saloppen, — “och detta — är er dotter, icke sannt? hvad hon har blifvit stor, den rosenknoppen! hur flickor växa opp, det är för dant!“— Hon jemkade en smula här på kroppen, tog handsken af och räckte högst charmant sin hand från vagnsdörrn, vinkande helt sakta: “kom hit, mitt barn, att jag får dig betrakta!“

Fram trädde flickan, — så ett steg tillbaka, en reverens med älskvärd modesti; och Nåden sågs sig åter framåt maka, full utaf huld, förtrolig bonhommie, hon ungmön klappade på kind och haka:

“Och detta, o! är lilla Anne Marie!“

— “Ja, detta är, — tillbaka åter steg hon, — den lilla Anne Marie.“ Och dermed neg hon.

Se der hvad allt den unga flickan sade!

och likväl var det ensamt i sitt slag,

ty hon en melodi i orden lade

af obeskrifligt tjusande behag;

ej Mozart ens, ej Haydn noter hade

för dessa tonfall utan konstens lag,

det vibrationer är, som endast finnas

på själens strängaspel, — ett barns, en qvinnas.

En märkte det, — om ej just vår grefvinna; hon yttrade blott skälmskt: “Jag hoppas vill, att när du skall stå brud, mig, som väninna, du dock på förhand säger vackert till!G4

och nu — för denna gång ej mer vi hinna, adjö, mitt herrskap!“ — “Matts, men håll då still för fru grefvinnans vagn!“ Man hviftar, nickar, och tusende farväl hvarannan skickar...

På trappan uppe vid gästgifveriet Herr Walter än står qvar en evighet, se’n båda rest. Han tappat rent geniet och ögat för naturns sublimitet; se dock hvad sol på detta löfpartiet, hör denna fogelsång dock, herr poet!

— Förbi! Hans alla känslor nu ett annat, ett mägtigare intryck öfvermaimat.

Till slut han märker någon vid sin sida:

“Karl, livad vill Ni? — Aha? gästgifvarfar! bra, att jag fann er! Säg, skall här man bida en väntetid, som aldrig ända tar? vet, om jag klagar, kan ni hårdt få lida, ty länets liöfding jag till morbror har! —“

— “Er skjuts?“ gästgifvarn log, “min gud! den står der ju för er vagn och väntar blott på order.“II.

HERR WALTER I NYA FÖRHÅLLANDEN.

Två år lia flytt. Två år förändra mycket; hvad vexlingar re’n mellan dag och dag! emellan morgonsoln och månskensstycket utaf schatteringar livad tusen slag!66

Man skiftar lynne, sinne, smaken, tycket, som månaderna skifta anletsdrag, och händelsernas svall oss menskor rifver mekaniskt med sig alltsom vinden drifver.

Herr Walter nu vi skola återfinna i Tredje Gustafs lystra hufvudstad; rik, elegant och född att framgång vinna, han lefver der med glada själar glad, sitt offer bär åt nöjenas gudinna och tumlar om på dårskapens maskrad, lian är en modjurnal, en “incroyable“, ett underdjur, en händelse, en fabel.

Hans ungkarlsfrukostar, hans små banketter,

man talar om med hemlig jalusi;

re’n verldsberömd för sina läckra rätter,

skall han för sin bourgogne odödlig bli,

med Armfelt man i jemnbredd honom sätter

för atheniensisk lyx (om ej esprit),

kort! han strör ut sitt guld åt alla sidor,

— man nämner särskildt vissa små Armidor.

En utaf “Morgonstunderna44, de näpna, som dansa uti “Procris och Cephal“,

“har fått ett perlhalsband“, — det är att liäpna! Aurora sjelf en “äkta persisk schal!“67

— Mot allt det der kan man nu lätt sig väpna, är det förtal, det är och blir förtal, men stor man blir, hvad ryktet än förkunnar, och får ett namn, som är i allas munnar.

— Och denna syn, som engång tycktes tända hans väsen med en eld så varm och klar,

(det var, hvad på en resa lätt kan hända, ett möte, rent tillfälligt, gud vet hvar!) nå, allting här i verlden har en ända, den — hade räckt så der en fjorton dar, se’n var den — bleknad bort helt sakteliga, som månen, när ur öster sol ses stiga.

Man växer lätt från det sentimentala, när först blott “man af verld“ man riktigt är, man mäter allt då med en annan skala, en annan lifvets fullhet man begär, än hvad kanske var nog att oss hugsvala i slyngelåren, — svärmandet det der för hårlockar och torra eterneller, lavendel, rosor och små landtmamseller.

Tant Ulla yttrar det till andra tanter hvarenda dag båd’ fyndigt, kort och godt: “Det är en fägnad för oss anförvandter, att Walter litet smak för verlden fått;68

han hade sina underliga kanter,

de hafva redan slipats af så smått,

han blifvit, — och jag hoppas nu det varar, —

en kavaljer, som andra unga karlar.

Det var ej fritt, att han som pojke hade

af romaneska griller fått en släng;

det är för ängsligt, — mången gång jag sade, —

han pjunkar som en ostämd klavecin,

han måste ut! — Jag mig i saken lade

med allvar och med kraft, bestämd och sträng,

och gudskelof! det der har bättrats sedan,

men också är han — två och tjugo redan!

Han rustar, så det tasslas oupphörligt,

— än se’11? livad mer? Allt skall ju ha sin tid, det är hvad jag så grundligt, som väl görligt, alltjemnt predikar, och jag blir dervid; låt ynglingen få lefva litet rörligt! det är naturens gång, — en inre strid, en — jäsning! Så ju sjelfva våren jäser, det lifvet är, som sjuder, porlar, fräser!

Låt honom rusta ut! har ingen, fara, allt går sin gilla gång på bästa sätt; en vacker dag han sjelfmant skall förklara, att han vid detta ungkaiislif är mätt;69

då torde Ögonblicket inne vara

till ett — parti, — hvad sägs? har jag ej rätt?

ej något sådant der eteriskt, luftigt,

men stabelt, konvenabelt och förnuftigt44.

Och helt andäktigt alla tanter nicka:

“O, det är alltför juste! så sannt, så sannt!44

— “Men44, hviskar en, “hvar finna sådan flicka? måhända funnen? hvem? är det bekant?44 En annan ses åt taket mystiskt blicka:

“Jag gissar —44 Men tant Ulla samvetsgrannt: “När tiden kommer, — nu ett ord ej mera! jag hoppas sjelf få detta eklatera44.III.

TANT ULLA FAR RÄTT,

Ett år ånyo, — två ocli tre förrinna i njutningarnas Eden snabbt igen;

Herr Walter ser dem likgiltigt försvinna, han har ju qvar en ändlös lifstid än.71

men ungdom, flyktad, vi ej återvinna, den nu du eger, njut då fullt af den! af nektarn drick livad allt din törst behöfver, stor sak, om några droppar rinna öfver!

— Omsider kom likväl den dag och timma, som re’n tant Ulla profeterat har; i vissa kretsar lät sig först förnimma liksom en aning, dunkelt underbar, i töcknet röjde sig derpå en strimma af rosenfärg, oändligt bjert och klar, till slut — den magnifika sol-uppgången:

“Herr Walter“ —“Nå?“ — “är peremptoriskt fången!“

Herr Walter har sin samtid surprenerat, han är förlofvad, — intet tvifvel mer! tant Ulla har i går det annonserat för alla tanter inom sitt qvarter, man re’11 har honom öppet gratulerat och han har svarat: “A, jag ber, jag ber!“

— Såframt bevis att “ta på‘"liär det gäller, förlofningsringen fattas icke heller.

Och hvem är hon, den afundsvärda, sälla, den omotståndliga, som, hvad det led, dock skulle sådan väldig lijelte fälla och fjettra med Cytheres blomsterked?72

— Hvad man väl minst sig skolat föreställa, en — småstadsflicka! Hon helt nyss föll ned, tänk er, från — Nora! På besök lios tanten! Ar ej ens införd än i Amaranthen!

Ej riktigt ung är fästmön, — men hon eger ett jernbruk, värdt en tjugo tunnor gull, — ej vacker just, — men, hvad som mera väger, hon vitter är och ganska känslofull,

(i “Posten“ någon gång hon, så man säger, gör elegier för sitt nöjes skull,) derjemte lär med smak hon harpa

spela och heter intet mindre än Pamela.

Om ett man enig blef från första stunden:

“vår Walter gjort ett kon venan spar ti“.

Man fann det öfvermåttan klokt i grunden, båd’ praktiskt seddt och såsom teori; för vännerna, den slutna taffelnmden, det låg en välbeliöflig tröst deri:

“Han gifter sig, — det kan fatalt man tycka, dock smälter han ej bort det är vår lycka“.

Och “första Morgonstunden^, stackars liten, bekant från Procris och Cephal alltre’n,

— liar ingen nöd! Den mysande chariten, fullt lika glad, som förr, i rampens sken73

ses sväfva fram i lätta florshabiten med hvita atlasskor och rosa ben:

“Der är han ju! och det är — amuretten?“ hon skrattar halfhögt midt i piruetten.

— Nu genast i den eleganta verlden för de förlofvade hvad fest på fest!

Man unne vänskapen den enkla gärden af en supé med hvad ens kök har bäst! en bal, ett så naturligt uttryck är den af hvad man känner för en ärad gäst, men en kostymbal är dock qvintessensen af hjertats sympati, och non-plus-gränsen.

Man för det unga paret dricker skålar med orationer båd’ på kors och tvärs,

— den hulda fästmön står liksom på nålar, Herr Walter genomgår en grundlig pers, — man deras dygder och förtjenster målar i äreminnets stil, jemväl på vers, hos baron Stedt hvitklädda tjensteflickor dem bjuda livar sin krans på silfverbrickor.

Om förmiddagen utomkring i staden de synas gerna arm i arm, de två; man gör sitt lilla slag på promenaden och i butikerna man frågar på,74

ibland man visar sig vid vaktparaden,

— hon vurmar för musik, han likaså, —

honnör i förbimarschen gör en fänrik,

och Walter familjert: “God morgon, Henrik!“

Man åker också ut att föret pröfva, åt Djurgårdshållet eller Hagalund; frisk luft är hvad man alltid kan behöfva och lagom köld gör själen kry och sund, hvi skulle då man omtänksamt ej röfva af vinterns trumpna dar hvar solskensstundV

— för öfrigt tycks det fästmön särskildt lifva, som bergsmansbarn hon älskar is och drifva.

Herr Walter sjelf de muntra fålar kuskar med säker hållning, öfvad konstnärshand; han i “den högre klatsclien“ äfven fuskar och ger rätt vackra prof derpå ibland ... Hur djuren kråma sig med fjäderbuskar, med silfverbjellror och med röda band! men Öfver länderna det fladdrar, dansar i takt ett snöhvitt nät med rika fransar.

När öfver Gustaf Adolfs Torg de styra, straxt fram lornjetterna: “Ett präktigt don! han köpte skinilarna, — betydligt dyra, — nu sist på Envoyé de Vismes’ auktion.75

han hade två förut, så blef det fyra,

det är ett spann, som för en krönt person!“

— “Han har en häst-tur“. — “Ja, man kan så tycka; o, intet fattas i den menskans lycka!“IV.

EN SCEN I KUNGSTRÄDGÅRDEN,

Ännu i går låg sno utöfver slätten och isar stängde ännu hvarje kust, och Vintern tycktes än, den barska jätten, till något gammalt nordiskt spratt ha lust,77

clå — kom en fé; den skälmska småkoketten,

lion valsade sin brummbjörn lagom just

från scenen ut, — ett skämt så fint och skickligt, —

och nu — kulissförändring ögonblickligt!

Med ens är vår. Ett under är fullkomnadt;

på blott en vink af féens rosenhand

allt åter väcks, hvad nyss var dödt och domnadt,

naturen kastar af sig dvalans band,

hvar lifsnerf spritter till, som hade somnat,

— se, lösta böljor smeka Mälarns strand, och öfver gröna rågfält lärkan klingar och svalan kryssar med de qvicka vingar!

Och skogen kläder genast sina toppar och tusenskönor smycka ängen re'n, och apeln skjuter sina blomsterknoppar och liljan öppnar sig i solens sken, och bäcken lustigt utför branten hoppar och ån går brusande bland klappersten, och blank står Saltsjöfjärden som en spegel, och fiskarn lappar garn och skepparn segel.

Och storstads-damerna få brådtom alla med sommartoiletten ett-tu-tre! med nya rober för visit och "galla", med schäferhattar å la Galathee,78

med bjefs och band; det är en villervalla, ett hufvudbry med både ack och ve; o! verlden anar ej, hur det för mången är lifvets allt, det enkla ord: saisonen.

Till Kungsträdgården! — Lefve Kungsträdgården!

— det är, som sade man: till Trianon!

för fantasin i magiskt skimmer står den

der midt i stadens hvimmel, stoj och bång,

ett fridlyst Eden under englavården

af någon korpral Mollberg, styf och lång;

här stämma möte Skönheten, Behagen,

men framförallt dock — Moderna för dagen.

Här inom murars skygd mot nordanvinden naturn har re'n gått våren helt förbi, kastanjen grönskar redan här, och linden, och sommarfloran vill ej efter bli; en vällukt slår emot dig straxt i grinden, som från ett blomstrande orangeri, men hela buxbomshäcken lefver, qvittrar, det blixtrar driller och det toner glittrar.

Herr Walter vandrar i de näpna gångar med sin Pamela, — och man lycklig är;

"O, hvad narcisser! känn, hur fint det ångar!"

— "Och här aurikler! hvilken prakt, ma chére!"79

En qvist af ett syrénträd Walter fångar:

"Den re'n har knoppar, — den för dig dem bär".

— Bland vattenkonster, grottor, statuetter,

till slut en bänk man väljer, — man sig sätter.

Man sätter sig att se på de spatserande,

— hvem rår väl för, att man blir sedd också? man har en robe med kofta, — “rätt parerande!“ — af “Ras de Maure“ i hvitt med ränder blå,

man har en halmhatt, — smått extravagerande kanske i vidden, men “superb ändå!“

Bestämdt från mamsell Pauli, “Smakens tempel!“

— “0, det ses straxt, det har sin egen stämpel!“

Herr Walter pudrad, lockad och friserad! på toppen af tupén en chapeau-bas, kanelbrun rock, med ponceautaft dublerad;

— “kanelbrunt! ny idé! förbistradt bra!“ Lägg härtill vesten, rikt paljettbroderad, och silkes-strumpor! — Skon är å la Spa; när Öfver knät man lätt med benet vickar, den rika skorosetten artigt nickar.

Just då Herr Walter nu som bäst der sitter och njuter af sin prydliga rosett och andas grönt och hör på sparfvens qvitter,

— två damer snudda der förbi helt tätt;80

elektriskt, ögonblickligt, högt han spritter,

— hvar är han? drömmer han? har han sett rätt? Helt visst. Det kan ej fela. I hans sinne det tänds igen ett redan gammalt minne.

Ett reseminne! 0, det kan ej fela,

— det har ett namn, det heter “Anne Marie“! en enda blick, en röst, — det är det hela, —~ två mörkblå ögon och en melodi.

Men medan tankarne nu börja spela, det blandar mycket annat sig häri, ett maj friskt, morgonsoligt landskapsstycke, just vår, som nu, dock med helt annat tycke.

Med ens han sprungit opp; — hvad kan väl vålla en rörelse så plötslig, sådan hast?

Med långa blickar söker han att hålla

den öfverraskande visionen fast;

hvi kan ej qvar på taflan han den trolla?

den flyr ju redan for hans ögonkast, —

bland grupper och bland buskar den försvinner

ur trädgården, förr’n han sig sansa hinner.

Han får en vild idé ... Skall han bevinga de eleganta Spa-skor i en fart och efter synen, fenomenet, springa? än kan det hemtas in, om det sker snart;81

men — fästmön, lemnad, till förtviflan bringa, men ställa till skandal af ohörd art, men trotsa etikettens alla lagar —?

Nej, han må stadna qvar, som gud behagar.

“Men, kära Walter! — hörs Pamela mana, — men hör mig då och säg mig, hvad står på? du har ju eljest ej så löjlig vana, att störta upp och lyfta dig på tå och låta ögat mellan buskar spana precist, att med förlof jag säga må, liksom — jag vet ej hvad! Sitt ner, berätta, livad i extas dig kunnat så försätta!“

— “Mig i extas? — O, du tar felt, min dyra! nyfikenhet säg heldre rätt och slätt!

Der står — en grupp äf herrar, tre till fyra* der vid fontainen, — här är mindre lätt* att riktigt se dem, — ej jag kunde styra min häpnad, då bland dem på gång och sätt jag tyckte mig en vän — från Småland — känna, en — Raab; — dock alltför stor figur är denna.

Der är han! —- Ah! nu är jag viss på saken, det var ett misstag. Likheten var stor, så stor likväl, att aldrig jag såg maken; man stundom sina ögon knappast tror;82

tänk dig, min vän! jag trodde mig ej vaken,

— han här? I Vexiö jemnt han eljest bor, —

enfin!______Men låt oss vidare nu draga,

— naturligtvis om du så täcks behaga!“

Herr Walter, ceremoniöst att skåda, en artig bugning gör med hatt i hand och bjuder armen; så de skrida båda igenom hopen, — plats här litet grand!

Hon i sin blick en Juno tycks förråda,

— stolt frasar släpet i alléens sand, —

han mellan tvenne fingrar, —- verldsmans-later! —

sitt spanskrör bär, med knapp om tolf dukater.NÅGOT, SOM INGEN DÖDLIG KUNNAT TÄNKA SIG!

Om qvällen samma dag, — det är noteradt uti epokens “fashionable news“, — hos grefve Spens var bal; ett “distingueradt“ och utsökt sällskap, värdigt sådant hus!84

Man redan har angläsen exeqverat, en polonäs har gått, (“la jeune épouse“,) men — hvar blir det då af, det unga paret? Herr Walter — “plötsligt sjuknat“, lyder svaret.

Den nästa dag just för de tvenne unga

det hos fru Grrill är kammar-soirée;

man vet, att Karsten lofvat der att sjunga,

och Inga Åberg och fru Mercadet,

kanske Pamela sjelf, — men “tand för tunga!“ —

vill en “Morceau brillant“ på harpa ge!....

— Men Walter! Walter! — Budskap har han skickat,

— betänk, livad otur! — att han “foten vrickat“.

Den tredje qvällen några muntra gossar å “Klas på Hörnet“ ha i slutet lag en liten fest, der verldens tvång man lossar och njtlter lifvet fritt med välbehag, der man af vänskapens ambrosia frossar, der glädjens nektar tömms i fulla drag;

— “Den Walter, som i dag just uteblifvit!“ En “högst nödvändig resa“, har han skrifvit

Så gick en vecka, det gick två kanhända*

— Herr Walter invisibel var alltjemnt; helt sällsamt börjar saken dock sig vända, om skämt det är, är det ett dåligt' skämt;85

man brukar bref till sina vänner sända, men ej ett ord! — Det der är sjukt bestämdt. Vår “tant“, som eljest allt ju utransakar, blott puder från sitt kloka hufvud skakar.

Af tusen andra vetande och sluga

är icke en, som detta rätt förstår,

ett raljeri vill här ej längre duga,

ett “hum“, om än så mystiskt, ej förslår;

visst är, om icke alla märken ljuga,

att något surprenant här föregår,

men medan än bland gissningar man famlar,

det känns på luften, att sig åska samlar.

Och molnet också öppnar sig omsider med blixt, som bländar, med en dunderknall, som kring en verld sitt rullbas-eko sprider, som hotar hela samfundet med fall, som uti krönikan till sena tider ännu sitt döfva genljud hafva skall!

— En öppen hemlighet är det numera:

Herr Walter funnit godt — parti't rompera!

Tant Ulla saken längre ej förnekar:

“Allt är tyvärr liär icke som sig bör,

—- liÖgst melankoliskt! (hon åt pannan pekar,) men ej sitt öde menniskan rår för.“86

Uti salongerna man ännu tvekar

om sjelfva grunden, — man så mycket hör! —

men faktum är tillräckligt konstateradt:

“Partiet är — ohjelpligen romperadt“.

“Nå! — får från andra håll man åter höra, — i sjelfva verket allt är bäst, som sker; hvad skulle han på den galejan göra? nu den förrädarn sjelf ju följden ser!“

Sitt famntag likväl, såsom vänner böra, i andanom man åter honom ger, och lilla Morgonstunden vid balletten nu svingar dubbelt glad i piruetten...VI.

HERR WALTER ”BORTREST*.

Men medan vännerna omkring i staden för Walter öppna hänryckt famnen re’11 och tanten nu som bäst bär kring tiraden om detta, som “kan hända hvar och en“,88

(hon lyfter härvid blott på skulderbladen och ger en högst betänklig mimisk scen,) hvar är Herr Walter sjelf och hvad bedrifver det stackars offret för så mycken ifver?^

— Just nu han sitter ganska ogenerad midt bland dem, — detta anade ej Hin! midt i sin våning, elegant möblerad, midt i sin länstol, rikt förgylld och fin, helt husligt i sin nattrock installerad,

— med dörrn dock väl i lås och fälld gardin! Man ringer på som oftast, alla dagar, betjenten ständigt: “Bortrest, ... jag beklagar. “

Han ordnar sitt arkif, — aimotationer och promemorior uti raska dr^g, epistlar från betydande personer,

(för samlarn ovärderliga en dag!) biljetter i de mera ömma toner, qvittenser, värdepapper alla slag ..,

Bredvid sig ett schatull han har placerat,

— af valnötsträd, helt prydligt, bronz-orneradt.

Han noga allt sorterar, — intet glömmes, — och grundligt ett och annat genomgås,

— allt, hvad af vigt befinnes, åter gömmes uti schatullets särskilda små bås,89

åt lågorna det andra skonslöst dömmes,

(en massa, — till och med på “papier rose“!) med miner, vexlande som lynnet, nycken, han rifver det dock först i tusen stycken.

“Baptist!" — på dörrn ses kammartjenarn glänta,— “på klockslaget, som sagdt, jag färdig är, se till, att ej på

vagnen jag får vänta!“

— “Jag tänker, herre! att den straxt är här“.

“Och vägarna befunnits --?“ “Excellenta!

det som ett ingenting till Fittja bär, der trenne fålar på en vink stå klara. —“

— “Tre stormar heldre! — Godt! låt nu mig vara!“

Han slår schatullet till, — han nyckeln vrider två gånger kring, — allt är på bästa vis förvaradt, skrinlagdt så till andra tider; af pappersskräpet der, (han kall som is, en ny Herostrates, till verket skrider,) en brasa tänds i kammarns marmorspis; på flammans häxedans hans öga stirrar, men tanken vidt omkring derunder irrar,

“Om mina glada vänner detta kände, blott halfvägs anade, hur det är fatt, (nu kan det icke anas,) lätt det hände, att någon toge sig sin död af skratt!90

men tanten, alltid välment mot sin frände, mig gjorde visst ett humoristiskt spratt oeh läte skämtsamt föra mig direkte till något vänligt, hyggligt — Danvikshäkte!

Nåväl! man skall en galenskap det kalla,

— det är så! jag mig sjelf ej dåra vill; bland illusionernas martyrer alla

finns väl en större tok på jorden tillV En menska med förnuft skall icke falla på dylik rent befängd och sanslös grill, jag lider af ett vanvett, det är gifvet,

— patient, tyvärr! förmodligen för lifvet.

Är detta kärlek? .. . Det är icke möjligt, —

det kunde blifvit det ett ögonblick;

ett böjligt ord, dock ej tillräckligt böjligt,

att här just passa i tillbörligt skick!

det ädlaste blir lätt en smula löjligt,

der det en rasande tillämpning fick,

att distinguera är här ytterst vigtigt,

samt att begreppen ordna för sig riktigt,

Nej! icke kärlek, — det är klart som dagen, — det något annat är, som spökar här; kär är jag icke, men jag är betagen, jag hänryckt och förryckt, förhäxad är.91

jag af en trolldom är med lamhet slagen, en magt, som styr mig efter sitt begär, som har min vilja lagt i band och länker, som handlar för mig, nästan för mig tänker.

Att älska är ju att vulkaniskt brinna för något visst, — med oaflåtlig brand! en drift att detta enda engång hinna, att gripa, hålla fast det med sin hand, hvadheldst det är, — om Mammon, om en qvinna, om lagerkronorna, dem äran band!

Att älska är ej önska blott, men vilja med rastlös håg, — nu, låt oss tingen skilja!

Nu jag! hvad vill jag? — Låt till punkt och pricka oss få den frågan utredd, saken klar!

Det trängtans mål, dit själ och öga blicka med girig eld, hvad är det här, och livar?

Det — finns ej till.... Jag såg en gång en Hicka,

— en syn! Jag åter nyss den skymtat har,

— och sedan? Punkt. Romanen har sin ända just som den börjar; det är det förvända.

Hvem är hon? Ständigt samma dumma fråga! En enda gång tillbuds mig svaret stod,

— min lycka log mig till, — livad var att våga? två steg från stället blott! beslut och xnodl92

Nu — intet spår!... Det är af luft ocli låga en skenbild, härmande blott kött och blod, en åter utsläckt Tycho-Brahe-stjerna!

— Ej heller mer jag dermed bryr min hjerna.

Hon sjelf mig intet är, — så måste vara, — af allt en ton mig endast återstår, en genklang, dallrande i minnet bara, ett skimmer af en flygtig meteor!

Men huru denna trollska magt förklara, som öfver min filosofi dock rår?

En blixt, en ton! ... när i mig sjelf jag tränger, är det vid dem mitt lif, mitt väsen hänger?

Kär i en ton!.... Hur fånigt, — hur bedröfligt! vid mina unga år isynnerhet;

— i sanning, det är storliga behöfligt, att jag får luft och annan själs-diet!

Ett bad, — en brunn, — som är modernt och öliigt,

— en liten glad Europa-tur, — hvem vet?

Paris, — Neapel!“ •— Här på dörren hördes en sakta knackning, och vid låset rördes.

“Ah? det är du, Baptist!“ — “Jag blott vill nämna,—“

— “att vagnen re’n är här? jag straxt då far, du ser, jag skyndar mig, ... här skall du lemna åt kusken detta, — men det här blir ([var,93

— ej någon vet, livad ödet oss kan ämna, — derför schatullet gömms i ditt förvar!...“

— “Men nådig herrn i — nattrock?“ — “Ha! surtouten och kappan på, i eviga minuten!“EN VAGN, SOM KÖRES FÖRBI,

När nådig herrn, ett stycke re’n på vägen, lät utför backen raskt det bära af,

— en fart, från länsmans-synpunkt seddt, benägen till mer än laga och försvarligt traf! —95

en resvagn, mindre brådskande och trägen, han körde om, knappt akt derpå han gaf; den höll sin jemna lunk helt resigneradt, när hela skogen han alltre’n passerat.

Den innehöll ett herrskap ifrån landet,

— man Stockholm på en månad blott försökt; — en ung kapten, helt ung, — dock gula bandet han redan bar, — mustaschen trotsigt krökt!

— ett äkta stycke krigsbuss, (som man fann det hos oss i alla tider,) — bröstet högt!

ett solbrändt hufvud! under ögonbrynen en blick att skåda faran midt i synen!

Bredvid — en dame! kaptenens hulda maka.

en liten fin, behagfull, täck sylfid;

ack, kasta nådigst detta flor tillbaka

och hufvudet åt denna sidan vrid!

en insjö-utsigt, icke att försaka,

just här vid skogens slut tar plötsligt vid.....

— O, hon är skön!... En fru? En ungmö heldre, kanske om tjugo år, men visst ej äldre!

O, hon är rent förtjusande, och fager som knoppen, än ej fullt till törnros svälld! den lilla munnen, som till smil

hon drager, är blott en kyss, symboliskt föreställd;96

se öfver pannan hvilken renhets dager, men dock i blicken hvilken själfull eld!

— Och detta kom Herr Walter ej att skåda! men också — ej man ser det utan våda.

“Det der är vackert!" — yttrade kaptenen helt fryntligt och med välbehag till slut, — “sjön med de många näsen! — som på scenen kulisser parvis, sträcka de sig ut från ömse sidor; — gosse, der vid stenen i ekens skyggd håll stilla en minut! — hur täckt sig denna herrgård presenterar på udden der!... Vårt Strö det i*appellerar.“

— “Bland lunderna helt ut mot strandens stenar!“ . *

— så frun till svar: — “ja, du har rätt, min vän! till höger skymtar mellan lof och grenar

en vattenqvarn i bäcken, ser du den?

och bron, som landet der med ön förenar....

man känner verkligen sig här igen,

dock, vi ha livad här fattas, — Kinnekulle,

och Vestergylln blir bäst, när väljas skulle.“

-— “Hör på, min gosse!“ — här kaptenen stötte i skjutsarna rygg med tobakspipan lätt,

(sin lilla tupplur just krabaten skötte,)

“hvem bor derborta?*4 — “Vet ej!“ rätt och slätt.97

Men herrens öga gladt gemålens mötte;

“Stor sak! Hvemheldst der bor, jag vet dock ett: att ... ta’ mig fan! — nu svor jag som en finne, — om större lycka bor, än vår, derinne!“

Ilon tryckte ömt hans hand: “Ser du balkongen! det är alldeles som hos oss också, der jag plär sitta heldst, när du är gången på jagt, när du är bortrest då och då,

— jag der dig väntat mången qväll, o, mången! nu — skall med farmor der den lilla stå och med de knubbiga små händer klappa, när vagnen ses med söta mor och pappa* “

— “Kör, skjutsare!“ kaptenen hastigt hördes, “på efterkälken lätt vi eljest bli“, det var som något i hans inre rördes och allvarsam blef hans fysionomi, hans läppar åter fort till pipan fördes, men ve! “Din skull, min söta Anne-Marie! den är ju — slocknad, det fatala trollet! det kostar dig — en kyss vid nästa hållet.“VIII.

OTROLIGA ÄFVENTYR.

Från Stockholm till Neapel ej man hoppar uti ett enda trampolinsprång blott; förutom floder, gletscher, snöfjellstoppar, det ges så mycket annat, stort och smått,99

som vid hvartannat steg ens vandring stoppar,

— på raljeri, på allvar lika godt!

Af äfventyr, som hundgläfs, här i verlden finns alltid nog att mota en på färdön.

Der är ju Hamburg straxt med mången klippa och svekfull re’n är denna första rast,

— se’n är der Aachen, ej så lätt att slippa, en gammal dame med unga ögonkast, och sedan Spa, en liten nippertippa, som envist håller dig i manteln fast! och ändtligen Paris, Versailles med mera! allt enkom af natur att distrahera.

Vi midt uti ett skifte oss befinna utaf Herr Walters vexlingsrika lif, der krönikan har svårt att visshet vinna så om hans händelser, som tidsfördrif; miss Clio vet dem, memoir’ns gudinna, men hon är afundsjuk om sitt arkif, och fast kanaler här vi haft de bästa* dock som en sluten bok är oss det mesta»

För vänner och bekantskaper och frändei* han var och blef försvunnen, nästan död,

— en skugga, irrande kring fjerran länder, som slumpen fogade, som ödet bjöd;100

med hvarje morgon ju, som ny sig tänder, oss nya intryck ges som dagligt bröd, och när till flygt sin vinge fogeln sträcker, hur mången vänskaps band är då, som räcker?

Det, medan åren gingo, stundom hände, att någon resande från utländsk färd med anekdoter späckad återvände till Mälarstadens fina sällskapsverld,

— när då sin vishets klara ljus man tände för slägten, helt naif och mindre lärd, då kommo underbara ting för dagen, båd' dikt och sanning, smått af båda slagen.

En trott sig endast se, en annan åter med egna ögon sett, "som jag ser er!" i sjelfva Rom, (likt en roman det låter, men mycket ännu mer romantiskt sker,)

Herr Walter, den balletten här begråter,

— i munkdrägt! "min parole d'honneur jag ger! fast öfver pannan sänkt var kapuchongen, han kändes lätt på hållningen och gången.w

En tredje har med visshet kunnat spana vår vän vid stränderna af Lac Leman; han slutat der som eremit sin bana,

— som "filosof", om det har bättre klang!101

Hvem skulle någonsin det kunnat ana?

"han, van vid lyx, vid allt af första rang, han lefver der, — han, som det ej behöfver, bland bönder i — ett bås, — med halmtak öfver!"

En fjerde låtit sig likväl förnimma,

— det är från samma tidpunkt ungefär och låter med det andra svårt sig rimma, — att i Paris incognito han är;

"jag honom på Pont-Neuf en aftontimma vid lyktans sken har sett (med en "ma chére!") han straxt sig vände bort, — det bästa rådet! — men det var han, jag ger mig katten på det!"

Men deremot en viss charmant grefvinna, Pamela Gyllensporre, med förlof,

— från Nora bergslagstrakt en Öm herdinna, nu presenterad i monarkers hof, —

har i Venedig trott sig "någon" finna,

(bort, dumma minne! sof, för evigt sof!) de mötts, — ett nu! — i hvar sin gondoletta,

— af tusen skäl hon vill ej mer berätta.

För öfrigt rykten mer och mer barocka i luften flögo kring, än dit, än hit; än att en skönhet lyckats honom locka att bli zigenare, — snart sagdt bandit, —102

än att han, sviken af en op*ra-docka, snärt sig om halsen alltför hårdt med flit; till slut — parisernyhet, färskt serverad:

"Ni minns Herr Walter?" — Nå?—"Guillotinerad!"IX.

DEN ENKLA HISTORISKA SANNINGEN.

Om detta allt vi veta just ej mera, än att fru Farna är sig lik alltjemnt, att resande betydligt fantasera och verlden lätt för allvar tar ett skämt,104

och att talangen att mystifiera har Öfverallt sitt publicum bestämdt.

Herr Walter var — just jemnt och nätt den samme,

— på vägar natt och dag, och aldrig framme!

Det kunde icke annorlunda vara, han egde intet mål, — han egde blott ett lif tillöfvers. Konsten var här bara, att fylla nästa dag, se'n denna gått, att tvinga tanken till att rastlöst fara från ett till annat, Ömsom stort och smått; att ruska lynnet, hålla själen vaken så någorlunda, — det var hufvudsaken.

Om detta lyckades? — Vi knappast tro det. Det är i minnet en magnetisk magt; förgäfves viljan, nerverna och blodet den motarbeta, — allting sammanlagdt, — den kufvar modet, sjelfva öfvermodet, och gäckar all din hjernas trägna vakt, och midt i verldens tummel, stoj och joller den fattar dig och för sig sjelf behåller.

O, detta minne! Hvart sin väg han ställde, det var dock alltid med i hemlighet, tog ut sin rätt med obesegradt välde, sjelf segrare, hvars länker ingen slet,105

gengångare, som ingen slutkonst fällde, fantom, på hvilket intet vapen bet!

Och tiden sjelf, hvars stormar luften rena, gick här — förbi! gick här förbi allena.

Och detta blotta namn, — uti hans öra det ljuder än med samma melodi; hvar gång sig furuskogens toppar röra, det tonar genom luften "Anne-Marie", i lagerlundens sus han kan det höra, i sorlet af den bäck, som far förbi, b åd' alp och dal och sjö med mystisk tunga hörs ett och samma hviska eller sjunga.

— Men någon gång, i början endast sällan, derefter mera ofta efter hand, när svärmande han ensam satt vid källan, när tyst han vandrade vid hafvets strand, i dessa hviskningar sig trängde mellan ännu ett namn, ett minne: fosterland!

Hans själ spratt till dervid, som om han drömt det; sitt fosterland? — han hade nästan glömt det.

Till slut i detta ord dock för hans sinne sig blandade ett stilla välbehag, en aftonstämning lik, när natt är inne, men vestern hälsar än från flyktad dag;106

han vänj de sig att älska detta minne med dess likväl så ljufva vemodsdrag, det blef så småningom hans själs förtrogna; en tanke började hos honom mogna.

En morgonstund han sutit långa timmar,

— det var på Medelhafvets brända kust, — och skådat utåt vattnet, — hur det glimmar i solens sken och spritter utaf lust!

han ser en bark, som ut ur bugten simmar, för klen åt två, för fiskarn lagom just,

— nu upp med seglet! öfverflödig åra! käckt bär det ut till sjös med förlig kåra....

När från sin utflygt Walter återvände, det var likt segrarn ur en kämpad strid; han nästan med sig sjelf tillfreds sig kände, han kastat tärningen, — det blef dervid.

Det var som plötsligt sig en stjerna tände uti hans töcken, med en glans så blid; han fått ett mål! — "För vinden gud må råda, men seglet upp! Mitt land jag än vill skåda,"X.

ÅTERKOMST.

Den arma Walter! lejonet från norden, förr första kava]jern på livar pique-ni(jue, omsider trampar åter fosterjorden, men hvilken bild och livad förändradt skick!108

Tog du hans Ögons matta blick på orden, du skulle trott vid graf vens rand han gick, men såg vid munnen du de dystra dragen, han tycktes dig direkt ur mullen tagen.

lian, förr så intressant och animerad, nu utaf inre hemlig smärta tärd, blaserad, kors- och tvärs- och durch-blaserad, tyst skridande som en begrafningsfärd, i förtid trött, men mägta resignerad, mekaniskt gapande på all vår verld!

Sannt! Femton år förändra ett och annat, Herr Walter det till öfverflöd besannat.

— Just sådan, båd till själen och till dragen, för tillfället blott dubbelt blek i hyn,

med vagnen i en backe sönderslagen han hittades en dag, — en guds försyn! —-och blef behörigen tillvaratagen utaf en menskovän, som sänd ur skyn.

— uHvad ser jag? — Walter? Du ej mer mig känner? vi voro dock som pojkar såta vänner.“

“IIjelm!“ — “Riktigt. Nå, det kan sig sällsamt foga! Det är väl tjugo år se’n, — fort de gå! — vi ykiljdes åt, att hvar för sig, du! knoga i lifvets backar, — det är mer än så!109

Dock kände jag dig straxt, — fast, ser jag noga, är knäfveln så förändrad du ändå!...

Men nu, sitt opp!... Här är ej skäl att dröja, du med min lilla jagtvagn får dig nöja.“

Hjelm sjelf tog tömmarne med säkra händer och raskt det så gick framåt ett-tu-tre: aNå! säg mig nu, åt hvilket håll du vänder din kurs, min vän! Åt Stockholm rakt kanske?“ Vid denna fråga Walter tankspridd sänder en blick kring rymden och försöker le: “Hvarthän! ... Jag vet det icke, på min ära! jag reser ungefär livart det kan bära*“

j— “Hvad fan går åt dig?“ — med en knyck på nacken den andra vände sig, — “säg, mon ami! du bröt väl ej ett refben der i backen? är du bekajad med melankoli?

Kanhända är du sjuk? — Förlåt kosacken! jag är burdus och, medges, litet fri; bestämdt! du lider, — det är klart som dagen, din hela menniska bär syn för sagen.“

— “Javäl!“ — Herr Walter svarade bedröfvadt, —-“ja, jag är sjuk, — vet likväl rätt ej hur,

— mitt lif är likt ett träd, som, knappast löfvadt, har plötsligt vissnat i en hård natur;110

jag femton år har verlden genomströfvat, men för mitt onda fåfängt sokt en kur,

— jag ville S ver ge en gång åter skåda, nu är jag här — och låter slumpen råda.“

— “Det der är rent förbistrade må jag säga, och läkare, det är jag minst, försann!

Dock, låt oss saken noga Öfverväga, om här ej något råd man finna kan! vi praktiska patroner likväl pläga ha utvägar, dem ingen annan fann; du mjeltsjuk är, — välan! nu skall du höra min mening, medan backen upp vi köra.

Till Stockholm? — Duger ej, det bör du fattå.

Du skall, som jag, bli bonde, — det är bäst, —

— du skall ta fatt på plog och harf och kratta och vält och spade, — ingen ängslig gest, jag ber! åt mitt förslag då heldre skratta! — du skall plantera träd, — och fruktträd mest, och sköta la’gård och holländerier, och göra smör och ost, en-gro s-partier!

Du pengar har, — nåväl, du blir min granne! der är en herrgård fal, för dig just gjord; vid detta lands vägs-prat det nu ej stanne, lägg du dig dristigt med affär’n ombord,111

Och du blir frisk ånyo! — du besanne en gammal väns högst välbetänkta ord! och dessa femton år, som du begråter, dem skall med ränta du bestämdt ta åter.

En sak ännu, se’n rätt jag är i tagen!

Du dras som ungkarl än, kan jag förstå; det duger ej. Tag hustru! det är lagen, jag följde den vid tjugoett också.

Du är en vacker karl, fast nu i dragen är denna grafnatt, som skall snart förgå, — min ålder minus fem, minns ej jag galet, en pojke! gift dig! — Och nu slut på talet!“

Herr Walter sutit tankfull o af brutet, han hört på allt, dock väl till hälften blott; när föreläsningen nu kom till slutet, han drog sin mun till leende helt smått,

— ett solsken, men med dimluft öfvergjutet! — derpå, fast med en suck, han hjertligt, godt, sin hand på talarns skuldra sakta lade; ett “hnn!“ var allt hvad Hjelm till detta sade.XI.

VID EN GRIND.

Bäst som det var, — nu tysta suto båda, — vred Hjelm från stora stråten af helt tvärt,

— en sidoväg, guddomlig till att skåda, bland löfskog med en grönska frisk och bjert!113

Det blef allt vackrare, det tycktes råda en frid här öfver allt .. *. Men med en snärt de krya fålar manas på allt mera, traf är för simpelt, nu att galoppera!

En utsigt öppnar sig, — till din förtjusning! en insjö med ett vatten spegelklart,

— du mellan träden hör en sakta brusning, det är en å, som der vill fram med fart,

— du ser vid stranden der ett skum, en krusning, det är ett qvarnverk, du skall se det snart,

och du skall se ett ljusgult hus, så glädtigt midt i en trädgård, smakfullt, nästan sprättigt.

En snärt ännu!... Här går det längs med stranden, det går med storm, men här är kusk för sju, han har sitt anspann, lätt det märks, “i handen“,

— en bro man rullar öfver i ett nu,

man svänger om, ... och mästarns konst, han kan den !

tvärt stilla vid en grind! — “Ja, kära du!

här är mitt torp, nu krusa ej och bråka!

här få vi lugnt om våra saker språka. “

En liten femtonårig landtlig dufva stod redan der att öppna grindens lås, med ögon mörkblå, men ändå så ljufva, med friska kinder, som på rosen brås:

8114

— en rörelse ej kunde Walter kufva:

“Det är —?“ “Min dotter! landt-tös blott gudnås!"

— “Ja, detta är, — helt blygt tillbaka steg hon, — den lilla Anne-Marie!“ Och dermed neg hon.XII.

SLUTET PÅ HISTORIEN.

En vecka 1111 vi lemna här passerad, en hel roman för sig på sätt och vis.

Herr Walter, knappt i huset presenterad, har haft se’n dess på lif och död en kris:116

han-uppstått räddad, — mer äimu! kurerad, en ömsint vänskap vare tack och pris!

Två englar ömsom vid hans läger vakat,

—- fast pappa sjelf sitt hufvud stundom skakat.

Ty Walter pratat nästan som en fåne i sömnen allsköns dumt, förvirradt tyg, han yrat utan paus om sol och måne, och 0111 en ungmö, nigande helt blyg, om Kungsträdgårdens skjutsstation i Skåne, och om en gul salopp, en “Nåd“ så dryg, och om en ton, som han på vägen tappat....

Nu — lugn i nu omstämdt allt, hvad nyss förslappadt!

En sommarqväll af dem blott norden känner, med dagens ljus och nattens poesi,

i en berså vi finna trenne vänner, förenade i bjert lig harmoni,

- först kapten Hjelm, den sällaste bland manner, dernäst hans äkta hälft, fru Anne-Marie, men öfverst vid det lilla lusthusbordet och mellan begge — 'Walter, som har ordet:

“Jag sagt er allt, jag lagt min själ framför er, han yttrade till slut med stadig röst, —

ii Ii t livad till min passionshistoria hörer. jag ärligt bigtat. llittadt är milt bröst.117

ej någon skenbild mer min hjerna störer och i min själ är vår, der nyss var höst; er lycka blifvit min, det stod så skrifvet åt hvar af er en hand! det är för lifvet.

För Anne-Marie, den ena, fann jag tvenne,

— en skickelse, hur sällsam, underbar! —

Ar det en dröm? (han strök sig om sitt änne,) nej, det är verkligheten viss och klar; och fick jag icke dig, den första “lienno“, den andra “hon“ står gudskelof mig qvar. . . Kan hon förstå mig, så som J mig fatten,

— en svärson fingen J i thenna natten!“

En plötslig vändning! Men sig sjelf han tyckte så frisk och nyfödd, och han log så gladt.

Fru Anne-Marie hans hand helt vänligt tryckte, men kapten Hjelm liksom fundersam satt, han i mustascherna sig tankfullt ryckte:

“Det var mig en krabat!... Ett vackert spratt! Dock, — det är landsvägslexan blott qvitterad!

— den gången var du mindre deciderad.“

Tills vidare blef saken lagd “ad acta“. ty i detsamma genom gången skred den yngre Anne-Marie, — hon satte sakta på bordet i bersån cil fruktkorg ned.118

en skatt af smultron, ljuflig att betrakta,

— mgt ljuHig än var doften, som den spred, me]] ljufvast flickans mun, de smultron båda, som Walter aldrig kunde nog beskåda.

Hon lialfliögt yttrade till söta mamma:

“Ett ligger öfverst, — det är för vår gäst...“ Men Walter straxt föll in och hördes stamma, (för oskulden man står förlägen mest,)

“Om ni, min fröken! räcker mig det samma. —“ Hon gjorde det med Gratiens enkla gest.

“Nu — sade lian, — jag kan det ej besvara,

--- låt mig till snart er gäldenär få vara!“

Den nästa morgon, att “studera trakten Herr Walter reste bort på några dar, att ta notis om insjöfisket, jagten, hvad mer, som sitt behag på landet har, att se naturn i fulla sommarprakten och, som för öfrigt dit just vägen bar, jemviil en landtgård,. prisad högt af alla, — hveni vet? den kunde ju i smaken falla!...

När hösten kom, det gick som vi oss tänkte, en vigselfest i sockenkyrkan stod,119

Herr Hjelm på Stro åt nya grannen skänkte sin dotter, husets käraste klenod; det blommor regnade, det tårar blänkte i mångens öga, “o hur skön, hur god!“

När Anne Marie sitt j a för pastorn sade,

— sin “ton“ då Walter återfunnit hade. SCENERIER

OCH

INTRYCK.PÅ MOSEBACKE.

(1863.)

När sist jag stod här, smekt af fogelsång och ljumma sommarvindar ifrån sjön, det var en rödlett skymningsstund en gång, —> soln just gick ner, naturn höll aftonbön,124

den trötta blomman ögonlocken lyckte och stadens sorl från bullrande qvarter der nedanför dog långsamt ut alltmer... En främling eldigt handen på mig tryckte vid denna scen och hviskade helt sakta, försänkt uti att lyssna och betrakta:

“oh, charming, charming!“

Han från Nya Verlden ställt ända hit den långa pilgrimsfärden: gäst på vår kust se’n endast några dar, han af dess skönhet re’n förtrollad var och med ett skaldehjertas hela eld han lät sin känsla tala oförställd.

Jemväl på denna sida Oceanen

hans namn är kändt, en harpoklang det har;

det var Longfellow, nordamerikanen.

Nu efter långa år och många skiften står jag ånyo här. Min bästa tid har flytt se’n dess; en tjugoårig strid, ej märklig (märkt ej heller), till bedriften, dock till sin mening kanske något värd, hur föga stundens gunst blef den beskärd. Stor sak! En man en mån. I tidens drama är en heroen, stolt i episk drägt, fanfar-omhvirflad af gudinnan Fama, en annan är kompars, en dussinknekt125

i urväxt jacka, men en tredje hör blott till maskineriet utanför och kuggens tjenst i något drifhjul gör; men ingen får dock fattas för det hela, det för den minste finns en roll att spela, och hufvudsaken är, hur vi det vända, att pjesen går sin gilla gång till ända.

Jag står här åter, rikare kanhända på en och annan vunnen lärdoms mynt^

— den vinner något, som i tid begynnt, — men armare helt visst på mycket annat, som uti lifvets bränning redlöst stannat och blifvit vrak. — Och dock, allons enfants! Allenast stiltjen är att ängslas öfver, passadens lugn, som sinnet långsamt söfver, och är der endast vind, om än den sprang kompassen rundt, med oförsagd manöver slår seglaren sig likväl fram alltnog, hur böljan spottar öfver skutans bog!

Nu är det morgon. Hvilken sol och glans i denna tafla! Stad och fjärd och sjö och gråa berg och grönklädd ö vid ö och rundtomkring de vida skogars krans! Hvad ljuseffekter och hvad clair-obscur! Alltsammans är ett brokigt äfventyr i breda penseldrag, men hvart parti har särskildt något nytt af poesi: hvarthän du vänder dig, — se hit, se dit! ett landskap för sig sjelf är hvarje bit.126

Just detta är det rent originella vid Mälarns kungastad! Och du, som flackar, (du är en Fahlcrantz, vi oss föreställa), långt ut i vidan rymd kring berg och backar, i skog och mark, med rastlös konstnärsifver på upptäckt efter slående motiver, hvarför så brådtom? finner du ej här bland hus och gator hvad du bäst begär? det sannt “landskapliga“ i allt slags mening, natur och konst i systerlig förening, idyller, här och der helt täckt placerade, det romaneska och “accidenterade“, det smakfullt och pikant historierade!

På fjärden hvimlar re'n af båt vid båt och lätta jakter kryssa käckt framåt mot envis ström och dåsig morgonkåra; och nötskals-ångare med sländans fart, (gratiöst, men likväl smått på tjufpojksart,) båd’ kors och tvärs den lugna ytan fåra. Men Roslagsskepparn lägger ut sin åra att hjelpa Æolus, som gäspar blott och sömnen knappast ur sitt öga fått; och utmed Biskopsuddens vackra strand on “Clipper“ — flaggan är från fjerran land — med hvarje segel stolt och yfvigt sträckt att girigt fånga minsta pust och fläkt, knappt märkbart glider fram, — gör heldre klar bogsertross och barkass! det bättre tar.137

Jag låter Ögat följa hela bågen af detta panorama. Huru stort, hur vexlande! En stad står upp ur vågen, — Jarl Birger vinkar, undret re’n är gjordt; men dessa monumenter, denna hamn och dessa käer, hvilkas vida famn kring flottor utan tal sig sträcker ut, — försträck dig, sköna hafsnymf, ej till slut! — och denna konungsliga kungaborg, och detta Pantheon af bronsheroer midt uti dagens stoj på öppna torg, bland fina verldens rullande landåer, bland lejoninnor uti krinolin och lejon utaf gips och stearin och sköra framtidsmän af alabaster, allt detta, hvarpå vi förnöjligt blicke, (af nytt och gammalt slående kontraster) det, gamle Birger! anade du icke.

Du anade ej Strömparterrens lund dernere utmed vikens stilla vågor, der nutiden hvar afton gör sin rund i skimret utaf gasens bjerta lågor, der vattenkonstens strålar Iris härma, der sirliga boskéer invitera att slå sig ner, att artigt konversera och — i sin alltför stora känslovärma — att sodavattna sig (om man så vill, med litet körsbärssaft och socker till).128

Du anade ej heller — Hasselbacken (hur kunde du väl det?) der snedt emot, tvärs öfver sjön, vid Djurgårdsbergens fot, der Ganymeder, lediga på klacken, och hulda Heber, mindre lätta ej, servera med behag den kära kunden ambrosia, ostron, Strassburgerpastej, och stekta sparfvar flyga en i munden!

Ej i din djerfva fantasi du såg längs Ladgårdslandets ås de stolta murar, der innanför, med gud uti sin håg, sin reffel karolinen flitigt skurar till storparad, om ej till härnadståg; ej såg du Brunkebergshotellet der, ej heller Rydbergs, som vår stolthet är, ej Kungsholmens industriella strand med ångskorstenar jemnt i rök och brand; än Riddarholmen, — der din egen stod omsider står, du gamle höfding god! — ej drömde du om dessa drakars mängd, som fylla nu dess skeppsbros hela längd; ej drömde du om Cederlunds palats vid Kornhamnstorgets fyllda marknadsplats, men minst kanske om honom straxt dernäst, den stränge herren på sin fullblodshäst!

Ditt Stockholm, Birger Jarl, och vårt i dag, de känna knappt igen hvarandras drag; igenom dessa sekler, som förrunnit, har tycket ändrats, typen sjelf försvunnit.129

Dock ett blef qvar: naturens karakter i gammal nordisk ton, som här och der än bryter friskt och mägtigt fram, hur gerna än allt vill heldst slå om i det moderna. An plaska Mälarns nymfer fritt och skölja den vida fjärdens strand och sjunga än den sång, som då — o, för hur längese’n! — de lekfullt sqvalpade sin lätta bölja mot Agnes gröna näs. Än mot oss blickar helt blåögdt fram bland röda furutjäll och hvita villor samma nakna häll, som fordomtima, och en helsning skickar från Sagas urhem, nordens vilda fjäll. Och ännu kring tablå’n, fast ny till färg och till staffage, sig troget sammanfogar den gamla ramen utaf djupa skogar, der eken, vuxen rotfast i sitt berg, står som en veteran, på minnen rik, (århundraden ha stormat i dess krona och skakat den, men måst likväl den skona,) och furan vid en afgrund, — grubblarn lik, i högre rymder hemma, — än ses drömma sin dröm för sig, och sombra bäckar strömma och sjelfva luften andas romantik.

Ett till är temligen sig likt ännu. — Der, utbredd för mitt öga, ligger du, en karta i relief, du herrskarstad, med hus vid hus, med gator rad om rad,

9130

och torgen hvimla utaf menskosvärmar och grupper alla promenader fylla; — och soln alltmer sig middagshöjden närmar, dess varma strålar sceneri’t förgylla alltmera rikt; på afstånd, just så här, hur skönt, hur leende allt detta är! hur denna verklighet för ögat leker, hur den med sitt koketteri oss smeker

— och dårar oss! Men nu, det lif sig rör bak dessa murar! detta innanför, som gömms försigtigt utaf jalousier, damastgardiner, sidendraperier, förhängen af diverse smak och slag, gråpapper, gamla skynken, hvad vet jag? allt efter hvar mans råd och lägenhet, omständigheter och lokalitet!

Här, der ditt öga söker genomtränga livad icke syns från gatan för enhvar, livad lieldst i skuggan sig tillbakadrar, här falla skranken, de, som eljest stänga emellan livad som är och livad som var, och för ditt album eller din roman du här de samma bilder och kulörer och karakterer och interiörer skall återfinna, så som du är van att se dem i det skumrask tiden breder utöfver flydda dar och gamla seder.

Det menskliga, hvad man i grunden är, förändras med kostymen ej så lätt, det blir det evigt samma ungefär, hur lifvet också skiftar art och sätt; hvad hjerta är, det hjerta evigt blifver,131

om under kyller eller silkesvest, stor sak! Hvad som är hat, hvad mannen drifver till svarta dåd, blir samma gift och pest, om det, som förr, far fram i raseri, om blott det smyger, mer civiliseradt, om blod det luktar eller, parfymeradt, det doftar af kulturens patchouli. Hvad sorg och elände och smärta är, hvad på ett mensko väsen långsamt tär och dödar själen bitvis, eller slår uti ett enda slag ett dödligt sår, det är det samma, evigt hemmastaddt här rundtomkring oss, som i tidens natt. O, ganska visst i dessa menskobygder, — der ligga de så fryntligt, allt så slätt och glatt och ljuslett, öfversminkadt nätt med menlöshetens kalk! — all verldens dygder ej ensamt bo, och ej all verldens lycka; om förlåten du kunde undanrycka från allt hvad dessa väggar hemligt hysa, som stå der oskuldsfullt och mot dig mysa, det gamla skådespelet såge du, med endast nya spelande, ännu: passionen, vridande sig på sitt läger, det brustna hjertat och den tysta tåren, och lidandet, som dödens tröst blott eger, och ångern, slitande sig vildt i håren, med blicken stirrande på någon syn ur grafvens djup, för svulten

girighet, som skrapar guldet ner i sin pulpet och darrar för en vindpust, blek om hyn!132

Du såge glädjen, men, min gud! blaserad och med en min, på förhand instuderad, till festen spökad ut af flärdens hand med falska rosor och med lånta band; du såge Gratierna förutan mask och utan löshår alla balers hjelte, (o, låna honom, Thor, ditt starkhetsbälte, och du, Iduna, äpplet ur din ask!) du såge oskulden för toiletten sig lära dåna med behörig smak och med natur, (det är en hufvudsak!) samt riktigt blygt att vända på buketten; du såge Axels Valborg, unga frun, — "o, trohet, trohet, du är stor i Norden!" (hos gamle Oehlenschläger läsas orden,) på lönndörrn glänta tyst till sin paulun för — löjtnant Asmodeus! Gatan, huset, der detta nästan paradoxa sker, hör icke hit, dock huset sjelf jag ser, — der ligger det så glatthyllt midt i ljuset och blickar med gudsnådeligt manér och kontenans, liksom ett dygdemönster, i lifvet ut med fyra rader fönster...

Men "changement!" Du skulle se också rätt mången bättre syn, till slägtets ära; ty repertoir'n har något nytt ändå nytt, som är godt och som skall frukter bära och ge sin stämpel åt de dar, som gry! Der se vi idogheten, flink och kry.133

vid sin maskin på post, liksom vedetten uppå sin vakt, — enhvar har här i verlden sin kommendering, — der, se rundt kring härden det fria ordets smeder, — Vaulunds-ätten, som gått i tidens tjenst att smida vapen mot mörkrets troll och härda löjets pilar mot dårskaps slendrian! — der vetenskapen, som blott i förbifart, likt fogeln, hvilar och ställer så sin färd framåt igen mot horisonter, aldrig nådda än! der konsten i sin atelier! (måhända på dörren Lundgrens namn, kanske Molins!) der sångmön, ah! — en Gretchen vid sin slända, novellens, om ej alltid poesi'ns, men hvilken fingerflit! betänk per månad så ungefär en "tre volymers" spånad! Hvad vill du mer? —

O, stolta kungastad, med dina minnens glans, din nya gloria, väx högre än och fyll i vår historia med ännu större äror månget blad! Gå djerft förut på våra ödens bana, gif oss vårt fältrop och vig in vår fana, lys öfver landet ut med snillets bloss, lär oss bedriften, stärk och härda oss i tro på framtiden, i ädel vana att tänka högt om gammalt fosterland, i mod att värna om dess helga strand! Jag ser ett folk, som uti fulla drag ur friska lungor andas, pulsens slag134

slå högt och eldigt; det är dess humör, att heldre gå, än stå, det går derför, det skyndar, det vill fram, jag har det här framför mig, kring mig; hur det krälar der likt myrans stack! det hvimlar oförtrutet, det växer! ett crescendo oafbrutet! Af brådskor kors och tvärs blir snart ett tummel, af spridda verksamheters döfva mummel det blir ett enda, samladt, väldigt gny; hör hur det brusar, larmar, högt i sky! Tag dessa krafter, viljor, energier, gjut dem ihop, ett mål i stort dem gif! och mycket hvad i går var utopier, blott drömmarns strömolns-lätta fantasier, skall få i morgon mandom, kropp och lif. EN SEGEL-TUR PÅ MÄLAREN.

Lustigt upp med seglet, vänner! Raskt från bron! Det gick galant! Om jag rätt kompassen känner, lia vi östan, icke sannt?136

— "Östan? Tvi i den! direkte kommer den från Kronstadts vik, rå och kall som ur ett häkte. —" S—t med allt slags politik! ty i dag är det jag,

farbror Jo vial for alla, som ombord har att befalla, här må endast glädje skalla, skratt och muntrande musik!

"Vinden vänder!" — Lika mycket! blott i lä med roret då! vi få kryssa första stycket. —

— "Ror i lä, är gjordt." — Rätt så! Nu mitt herrskap täckes skåda, hur vår Clipper fart skall ta! kränger skutan? ingen våda, mina damer! allt går bra.

Märk nu blott,

hur vi smått

vinden in i seglet pina!

Det är konsten just, den fina och den riktigt genuina! sjömansskapet, kort och godt!

Klart att vända! — Nu i tempo alla parasoll or ner!137

allmän bugning, dock med lämpo, utan nerv-attack, jag ber!

Så! ... nu är det krånglet öfver, lilla vän i “eugeni’n“! hedrat skulle vår manöver verldsomseglaren Virgin; nu en sång,

— ej för lång, — mina herrar amatörer! inga gamla Isis-körer!

något täckt, som hjertat rörer med behag och utan bång!

“Hulda Rosa!“ Hvarför icke? rosor här en båtlast är, styrbord, babord, hvart vi blicke, för-ut der och akter här, rosor i sin fullhets juni, mången Thea-knopp så nätt,

— midterst ha vi lilla frun i denna tjusande bukett!

— “Ah bevars, farbror Lars!“

Ss! min sköna! var nu öra, låt oss “fjärilns frågor“ höra! Efter sångens slut, må göra! skall jag ödmjukt stå till svars ...

Slut den är?... förbaskadt lagom! udden just nu hinna vi,138

— en passant i sigte tagom detta vackra skogsparti!

Se hur strandens träd sig böja smakfullt öfver vattnet här, skugga böljan, der vi plöja nu en fåra silfverskär!

Och hur grannt och pikant

torpet der! — Hvar ha vi Bertha? säg, hvad tycks, min lilla snärta? detta skogs-tjäll plus ett hjerta! ...

— “Farbror, farbror! ack hur sannt!“

Rakt ut styra vi nu färden, förlig vind vi fånga här!

Yi ha för oss hela fjärden, full af holmar och af skär.

Der vi ha de Sällas Oar, der bor Freja, der bor Frej, sök kring hela verldens sjöar, skönare du finner ej!

— “Hoj, kapten!“ —

Nå, än se’n?

— “Här ett ångskepp stolt oss möter.w Ah! Det der på herrskap stöter;

nu, gif akt! min sak jag sköter; klart vid luntan! — “Klart alltre’n!“

Passa qvickt nu på signalen, att saluten jeinnt må gå!139

Mig det gäller, amiralen, och vår flagga gul och blå.

Mina damer, — inga konster! lugnt på toften en och hvari Ar jag — hvad? en turk, ett monster?

— “Farbror är en ren barbar!“

Lika godt!

Fyra skott!

mindre kan man ej spendera, , högdjur må man respektera;

Nu! — vi skola dickt passera junkern, — attention nu blott!

Pang! Det kan salut man kalla!

Pang igen! — superbt det gick, (aldrakärsta kusin Malla, fingret blott i örat stick!)

Trean! .. . Bra, mitt lejon, rutet!

Så det fjerde! ditto bra!

Mina herrar, nu till slutet öfver lag ett stolt hurrah!

Merveljöst!

Makalöst!

Ecliot hörs i alla backar rundtorn fjärden! ... Jo, jag tackar, hvilka åskor! ... Nu det sackar långsamt af, ... det är pompöst.

Ha! Nu kommer efterslängen!

Högljuddt svar på tal minsann!140

Gossar, edra hattar svängen för vår fina gentleman!

... Nå, hvad sägs? går det ej lifligt, mina damer, till på sjön?

— "Obeskrifligt, obeskrifligt!" —

Det är gammalt vikingsrön; frihetsvarm,

nordbons barm af den friska sjöluft sväller, böljan brusar, tacklet gnäller, flagg i topp! saluten smäller, blixt och dunder! hvilken charme!

Snart vi lyktat nu seglatsen,

— gick det icke som en dans?

Der i viken landningsplatsen ligger i en blomsterkrans; men de grunda böljor löga halffördolda skär i mängd, här det fordras hand och öga, rorman säker, lugn och slängd.

Straxt — för Hin!

ängslig min?

aldrig, kära systrar, b äfven!

Se nu bara på, hur stäfven kilar snörrätt genom säfven!

Iiär är sjöman med rutin!

Seglet klart att gå! — "Klareradt!" — Stryk det! ... Nå, hvad satans söl?141

Qvickt, när det är kommenderadt!

— Uff! nu skrapar det i kol...

Hm! ... Stor sak dock! välbehållen i sin hamn vår skuta är, hafsfrun och de leda trollen kunna spara sitt besvär.

Här är lä, och en kä,

skuggad utaf almens grenar, med charmanta kullerstenar af naturen lagd, — jag menar, för små tygskor just exprés.

Nu från bord! Men en i sender! gå försigtigt, lilla Nåd! eljest lätt, tyvärr, det händer någon fotbads-episod.

Här min hand, törs jag den sträcka? Kusin Malla, tant Charlotte! lilla-Ebba, kan du räcka?

Så! superbt! blott ej för brådt! . . * Allt skall snart vara klart!

Upp med korgar och kantiner! livad är det i vrån der skiner? ah! de glada karafiner med ett fluidum så rart!

Här, mitt herrskap! denna stigen,

— så jag uppgjort mitt program, —142

slingrande enkannerligen mellan hasselbuskar fram!

Litet krånglig är väl färden,

— det dryadens löngång är, skogsfrun är af gamla verlden, märks, — hon krinolin ej bär!

Början svår!

Dock, det går ...

Bertha, akta dig för grenen!

Så — ja! — snart förändras scenen, rör en smula blott på benen!

Nu... voilä! — här målet står.

Ar mitt gröna förmak, vänner! någorlunda i er smak?

— “Utmärkt!“ — Denna ek, som spänner vidt och bredt sitt höga tak!

Dessa tufvans taburetter, sammetssoffan här, min fru!

— “Tillåt, att jag straxt mig sätter, farbror Lars!“ — Asseyez-vous!

Täcks ni se,

hulda fé,

Brysselmattor, högst splendida!

Men kring hela rummet vida björk och vilda rosor sprida doft af nordisk “Ess-bouquet.“

Tycks ej här rätt trefligt vara?

— “Öfvermåttan comme il faut!“143

Nå, så bulla opp då bara! här skall just kalaset stå; inlagd strömming och ansjovis till en liten hel och half! steken — torde vara oviss, fast dock kanske — litet kalf! Metvurst se’n,

— lybsk, min vän!

Smålands-ost, den der är äkta, ägg i tjogtal, hemmaldäckta!

Rask servering! ty vi smäkta ... Korkskruf! ... Bravo, der är den! EN SOMMAKDAG VID STEHAG.

(Minne af den 4 aug. 1867.)

I.

Ar icke allt detta förtjusande, det skånska landskap, ni kring er ser! Den gröna backen, som här mot en ler, och denna skogen, så mörk och tät, af bokar, elegiskt susande, af ekar i nordiskt majestät!145

Och de lummiga trädpartierna

der längre hort, som allt mer och mer

sig sänka mot Ringsjöns spegel ner!

— Men sjelfva den ljusblåa vattenrymd bak grönskande jalousierna

är nyckfullt af skogsfrun undanskymd. —

Se der, hur ligger ej leende, i schweizerstil, idylliskt skönt,

“stationen“ inom en krans af grönt!

Med murgrön “annexet“ är helt beklädt t. och sedan — till allmänt beseende — en blomsterutställning, huv täck och nätt!

Just här, uppå dessa backarna, midt i en natur, der nordiska drag sig para med sydländskt milda behag, i dag det ståndar en sällsynt fest,

— deruppe bland klöfverstackarna re’n fanorna hissas dertill som bäst.

Der vaja de trenne flaggorna,

den svenska och norska, och dannebrog,

(den lefver trots allt livad tysken tog!)

ocli att man på europeiskt sätt

liar orationer i faggorna,

det röjs af den klädda tribunen lätt.

Det ses uppå allt, att det landtliga, det anspråkslösa och “sans faconu.

10146

liar här en riktning på samma gång åt någonting större just i dag, om ej åt det rent ofantliga, dock något af högre, allvarligt slag.

Det syns, att det skandinaviska

— segt är det likväl, det leda troll! — här kommer att spela en hufvudroll; dock ej som studenttågs-imitation.

(slikt faller så lätt i det slafviska,) men efter en folklig, ny fason.

Det rör sig af promenerande

bland stammarna re’n en brokig mängd

från hela den vida ilingsjö-ängd,

nämndeman sdöttrar med bjefs och hand.

nämnden) ai i s ä m n e n hov e r a n < 1 e

med mösan på sned och käpp i hand.

Det är c it hvimmel, ett knuffande, hland till t och bodar i skogens bryn, det nästan är som en marknadssyn, det nästan är som ett marknadsgny, me d virtu o s e r förbi i iffai i de, med liarpomusik i högan sky!

Men blott till tidens fördrifvande. till ledighetsfyUnad alli delta är.147

det gapandet här, det lyssnandet der, och snart till ett drama går upp rideau’n, ett mera pikant och lifvande, —-gif akt på signalen söderifrån!

II.

Det hviner genom luften en hvissling så skär.. .

“Det är dansken, som kommer! straxt tåget är här; nu vajom med hatten hvarendastc man, och ett niofaldt hurra, det mesta ni kan!“

Ah! — tåget är ett annat. Ett hurra ändå

för Ystad, för Landskrona, för Helsingborg får gå!

Med öppna armar famnas den pilgrimsrad så lång af Ohristianstad, Wexiö, på stationens perron.

Det hviner genom luften en hvissling så gäll. . .

Musik! livar är musikenV — Fort! Qvickt en riturnell! Nu! — Ah, det är från Malmö och Lund en extra-train! Nå, hurra ändå, för pocker! och stå ej der och bläng!

— Det hviner igenom luften en hvissling utan slut, liksom en hedershvissling; “der ha vi dem absolut!" På afstånd re’11 man hörer båd’ sång och annan låt, af trummor och basuner, - det närmar sig fort hitåt.

Och in på ban-stationen nu rullar ett-tu-tre det oerhörda festtåg, helt magnifikt att se.148

med flaggor och kransar siradt; från vagnarna, raden

lång,

tusentals hattar svängas genom fönsterna på en gång.

Och hattar och mössor svara och ett skallande fröjderop från marker och backar höjes af de tiotusendes hop, och körer och instrumenter de blanda sig om hvarann i ett entusiastiskt virrvarr, som ingen reda, kan.

Till höjden deruppe i skogen med fart det nu skall gå!

— “Med fart?“ Men min bästa herre, livad tänker ni på? sjelf ser ni ju der framför 01* en massa så tät,

- t il 1 1 n ål et! men s a k t e 1 i g a! fram åt, mei 1 fj ät fö r f j ät!

För öfrigt är vädret präktigt, del gör ju då ingenting, tvärtom! vi få under marschen nu tid att se oss kring, iir icke detta, min fröken! rätt vackert, allt det här? “O Gud, hvor det er yndigt! I Sandhed, ja det er“.

livad synes du. Caii?“ så fröken till sin herr kavaljer, och “Candidatena tankspridd åt alla sidor ser: “flenrivende! Det nysten, er Dyrehavsbakken jo!“

- Han har en *-Tale“ i hufvudet. det ka.n förvisst ni tro.

III.

Och nu är man framme. Det först skall bli ta l,

... det ordniiiseii iir oeli programme.i lov »lagen. —149

derefter, se’11 riktigt man kommit i tagen, derefter i gröngräset skal] det bli bal.

Kring talarestolen slås genast en ring, den vidsträckta höjden från ofvan ti.ll nedan med hufvud vid hufvud är fullpackad redan,

— det är liksom fordom på Upsala ting.

Och prteses begynner, - hvartenda hans ord blir hördt och blir följ dt af en lyssnande skara, ocli dånande åskor hans maning besvara,

—- Thor lefver ännu ibland folket i nord.

Och talare följa nu tätt på hvarann,

— Ploug talar för Sverge, med kraft och med snille, (det får han igen, när han träffar sin Hille!)

för Slesvig den Kungshulta-odalman.

Och högre blir stämningen allt efterhand, mer lifvad blir scenen ju längre det lider:

— nu ordet “förklaras fritt“ omsider, då lossas det officiellas band.

Man sprids dä i skogen, till glam och prat, kring tälten förtroliga grupper man sluter, man dricker, man skrattar, man sjunger, man njuter, man gör politik-, — 111011 “saa ganske privat".150

IV.

“Sol-fa“-sångare, under en ek.

När sanningen går för folken opp, som sol öfver morgonsky, då tager idéen gestalt ocli kropp, då skapar sig verlden ny: den dagen, skall komma för norden en gång,

- till dess det lefvande hoppets sång!

Tre viljor, gjutna ihop till slut, med mål, som ar klart bestämdt, tre händer, samlade ti i 1 en knut, sa borde det varit jemnt! så skall det, trots allt, ock varda en gång,

— och då den jublande segersång!

Sällskap herrar och damer (vid n ä g r a s o d a. v a t tens ii asko r.)

D ans k.

Gud forbarme sig! Der er der En endnu, der gi’er en

Tale!

De Folk ere virkelig gale!

Og udenfor Programmet,

- det er ligefrem uforskammet!

S v e n s k.

Han tyckes likväl lägga orden bra, man ropar hör! och bravo! o<*h hurra!151

D a n sk.

Det kan gjerne vajre! jeg slet iklce disputerer, men lian forstyrrer os, lian os generer, og det er nok. Jeg liader disse Talere, disse storartet snaksalige Pralere, jeg elsker — Samtalen, det et noget Ande t!

Men paa denne Maade, — det er jo rent förbandet, liin fortrolige Udvexling af Tanker jo maa absolut gaa i Staa!

Svensk.

Jag medger, livad vi tarfva mer än mycket, vi nordens folk, — jag ger i detta stycket Dem gerna rätt, — är ej, så vidt jag fann, att känna just livarandras Ciceroner,

— hur eljest högst märkvärdiga personer, -men att vi känna framförallt hv ar ann.

I) a n sk.

Det er et Ord! - Xotop min egen Mening! (Behager Fröken ei 1 i dt Sodavan d/)

De er en Mand; ved Gud, De er en Mand, en Tsenker og en Statsmand i Förening!

S v e n s k.

O, De in ig alltför mycken ära gör!

Jag är helt simpel! ondast en - Ucauscurki; mon just dorför jag också vid er sida mig ställer här, fostbrodorligt alt strida152

för livad i sjelfva staten är en magt: konversationen! — korteligen sagdt

Dansk.

Mit Herskab! Maa jeg ikke foreslaa

et Leve for vor bra ve Yen, en Skandinav som ikkun Faa.

- I)u Rasmus, Niels. Cousine Lotte. Tanto Eve! med Olas i Haand: Han leve!

(/ho rus.

Han leve!

E] i fr u 111 i m m er s r ö s t u r g r u]) p e 11.

Og ned med Bismarck! —

En annan.

Sti i le. stille!

E n tre d j e (s k ii m t s a m t b a i i -isande med fingret.)

Ah! det var Dem. Cousine MilleV

Studenter

(sjungande vid fulla punsc. hglasj Om union det talas mest med diplomatisk tunga, men fritt och öppet — det ar bäst.. —

\i ur vari hjerta sjunga:153

med union förstås, att rätt

— sitt ai.no konjugera, det lärde oss på solklart sätt Thomander ve'n med mera.

Af alla slags skandinavism gemytligast är denna,

— derom kan icke uppstå schism, livad tro vi än bekänna!

Det är den rätta politik lör nordens unga söner,

(Jrud Amor, huld och segerrik, sjelf verket för oss kröner.

Problemet är: en enda tron. fast tvenne dynastier; det vållat mången statsperson de värsta bryderier: men vi gå saken rätt och slätt på lifvet rakt och praktiskt och föra den ofantligt lätt till något ytterst faktiskt.

Def skönas .rätt, det starkas mag t vi viga med hvarandra, do två bli c it, som Skriften sagl. att genom lifvet vandra!154

Vi byta våra flickor blott, till obegränsaclt antal, straxt unionens mål är nåddt, och så det står i mantal.

()m k är 1 e k cller Kj ae r 1 i g h e d,

skall ej oss oro vålla,

vi desto mer, så är vår sed.

till saken sjelf oss hålla;

och den du bäst, — en skål derpå! —

i Nordens länder finner,

den lyser fram ur ögon blå,

i varma hjertan brinner.

En af studenterna.

För tusan! Musiken till dans spelar opp! Till saken, till saken då, hela vår tropp!

Cli o rus.

Till saken, till saken, fort hela vår tropp!

V.

Och nu går dans upp a grönan äng, eu improviserad ballett!

Metoden deri är icke just sträng, det går på sitt eget sätt. men scenen med hela sin folklifs-drägt är dock af en högst pittoresk eifukt.155

Det är lust ocli fröjd oeli ett skratt så godt, förutan all ceremoni:

hvad gör väl mot polkaus lagar ett brott, när själen är glad och fri?

Ett fall öfver tufvan, en knuff eller så, får här som "poetisk licentia" gå!

VI.

Och fröknar, studenter, och unga grossörer, och litteratörer,

och “Amagerpiger“ med bjerta kulörer,

och Göingegossar och “fynske Matroner“,

och Söderslättsflickor och jutska patroner,

båd’ gamla och unga, alltsammans till slut

kring slätten och backen allt vidare ut

sig svingar, sig ringlar, — och ständigt och ständigt

i raskare takter, — orehestern står bi,

och tröttnar den svenska, den danska behändigt

i stället tar i.

VIL

Men sommarqvälln sig sänker, så blid och vällustfull, på en sky i vester stänker re’n solen sitt sista gull. Timmarna, hur de flykta, hur fort en dag. son) i dag!

— Dock är det nu tid att lykla det glada, festliga lag.156

Från jernvägsgården inunder der hvisslar en afgångssignal....

Farväl då, J Stehags lunder, med sång och tal och bal!

Ett handslag, svenskt och ärligt,

J gäster från Ilerthas ö!

— “(), Gud! jeg har moret mig herligt!k; --Min fröken, — sans adieu! ‘ NORGES FJELDE 4.

Land! .. Det åtminstone en klippa är, och cu ännu! Det är ett yiterskär. Emellan tvenne lodrätt stela hällar, grå, nakna, ogästvänliga att se,

011 hafsvik tränger sig inåt. På spo do gläntat blott på porten, dessa fjällar158

af hårdhjertad granit; clerinnanför du endast ser detsamma nakna, öde, ett hem för lifvet ej, men för de döde, och endast måkens vilda skri du hör,

.Dock är det land. Din trötta drake hamnar till slut dock vid en kust. En bergsvägg famnar den rundtomkring, — ej finner du ett spår af menskobygd, och på den knappa stranden en buske fåfängt söker du i sanden; dock - - genom klippan djupt en remna går, en bäck på egen haftd sin väg der letar, bland tusen hinder af las den och stretar, den fradgas af förtret; en trägen en, fram skall den, hoppar ifrån sten till sten. den kilar* in sig livar der finns en springa, blott tvenne händer bred, knappt det ibland! liurrah! stark vilja mägtar allt betvinga, der iir den framme vid si.i öppna strand!

.liurrah igen.! Ett sällsamt fynd du gör, den finner något, som med allvar söker! en liten bergstig sig längs bäcken kröker, du frestar den, — den uppåt, uppåt för, allt högre, högre!... Tag dig dock till vara och låna här ett öga åt din fot!

Mall dig till klippan tätt! Mvad midt emot, hvad nedanför sig ter, låt visligt fara!

>ht du dit ner, du dåre! en sekund,

dn svindlar, du är diklens nästa stund!159

Så vandrar du från morgon intill qväll,

— ännu det evigt samma! fjäll på fjäll!

Och hur du stiger, finns ett högre jemnt, som lockar dig och vinkar dig på skämt.

Dock är allt detta fängslande, fast vildt, ty aftonsolen målar ljuft och mildt en topp derborta, — der är snö derpå, den lyser purpurrÖdt mot himlens blå, — och längs med fjällens sidor här och der, det kryper något grönt, det skogssnår är, och ur det djupa en och annan topp af gran och furu börjar titta opp .. .

Och ändtligen — sig öppnar för din blick en gräsrik däld med täckt och fryntligt skick: en Öfverraskning! nej, ett trolleri, men fullt utaf naturfrisk poesi!

Och irrar du dig ej, — men du ser rätt, — en mörkröd koja ligger der helt natt. se der! njut af din lycka ocli betrakta den lilla taflan väl! Der hviriiar sakta från takets ås — mot gianskogen bakom den stiger fram, — en rök i lätta skyar; en luftig lek, som sig allt jemnt förnyar, ett hemligt språk, som hviskar till dig: tkkom!“ Nåväl, ditåt!

Du vandrat hela dagen i gammal norsk natur, hvart land har sin, vår har detsamma tycke, fastän dragen ej fullt så skarpa, - nu du träder in160

i ti det norska hemmet, dröj der då och lär att också detta folk förstå!

Lär detta folk, din tvillingsbroder, känna! Han liknar bäcken, hvilken nyss du såg, han älskar eldigt friheten, som denna, och gör, som den, sig väg med härdig håg. Likt klipporna, som om hans kuster värna, lian litar på sig sjelf och lägger gerna uti sitt skick ett visst, som säger till, att böljan når ej längre än han vill.

Uti hans tal der är en ton, mågöra! som icke genast smeker livar mans öra, ty det iir mindre stålets fina klang, än malmens, hvilken nyss ur brottet sprang, dock borde vi ej hårdast den fördömma, vi svenske män, som sjelfva oss berömma af jern i tal och dåd, i blod och märg, jern i ^ vårt lynne, som i våra berg, hos' oss allenast, — saken rätt att se. — en smula mera “Bessemer“ kanske!

Ser du det folket blott i förbifarten,

ser du ej mer än detta utanpå,

likt kustens klippvägg, kantig, tvär och grå.

dig formen stöter och dig stöter arten,

men se dig bättre kring i denna verld,

sök folket upp uti dess egna bygder,

sitt ner ett ögonblick invid dess härd,

och du skall finna många gamla dygder

med många nya krafter i förbund

och med en anda, som iir god och mml!161

Hvem ville väl den fadda stolthet gilla, som intet är, men tar ett lejons min, dess roll i tidens drama passar illa, snart skall den passa blott för parodin; men det en stolthet ges, som har sin rätt i känslan af sitt värde rätt och slätt, som, aktande sig sjelf, respekt begär, och som sin fullmagt inom barmen bär; den må han oqvald ha, den norske man, stödd vid sin plog bland fallna ättekummel, stark i sin jemvigt uti dagens tummel, glad vid den frihet, som han ärligt vann!

Il BLAND SYDSVENSKA BOKAR.

Der Göinge luiradsgräns går fram mot Bmålands steniga, vilda mark, der yfvig bok med askgrå bark sig makar till furans röda stam. der hvilar i skogens slutna famn163

så mången en insjö, stilla ocli blå; knappt sägnen känner dem alla vid namn och blott någon Nimrod då och då, der raskt, med högtbestöflade ben, han klifver på mellan stock och sten, gör här en upptäckt midt i sin fart, en upptäckt nf öfverraskande art!

Han står i ett nu vid en leende strand, der småböljor leka i ljusröd sand; den ligger der, skogssjön, så undangömdt, i lundernas skugga och djupaste frid och endast drömmer, som jemnt den drömt i sekler förut, från

onämnd tid! och slättbygdens ilar och bergvindens fång, de nå icke hit, helt lätt någon gång det fladdrar én pust öfver ytan blott, och trollslän dans vingar krusa den smått och vildänden seglar ibland förbi och doppar i llygten sin näbb deri.

Af dessa naturens fördolda vrår, der skogsfrun väljer sin ensliga smyg bland doftande barrträd och löfviga snår, der elfvan lögar sig, täck och blyg, i den friska böljan och plaskar glad bland nickande säf och neckrosblad,

— af dessa gömslen för svärmisk ro,

(eller menniskoskygg, om du så vill,) det gömdaste tänk dig och tänk dig dertill bland buskarna skyl dt ett fogelbo!164

Ett fogelbo och en helgedom,

en fristad, om också glädjetom,

ett fattigt hem, men ett hem ändå,

en verld för sig inom väggar grå,

en sluten verld under eget tak,

hur skröpligt, ringa och lågt, — stor sak!

Det var en stuga af simplaste slag: grofhuggna stockar lag öfver lag, bundna med kraft i väldig knut!

— ur springorna tittade björnmossan ut.

På torftaket frodades gräset rikt och friskt och glansigt och sammetslikt, men skorstenen, lialfförbränd och spräckt, sågs hota med fall vid minsta fläkt.

En nyponbuske med knopp vid knopp stod tätt utmed dörren med vänlig min, och uppemot väggen vårdslöst lopp en björnbärsranka, spenslig och fin.

Men utanför kojan insjön låg

med sin slumrande, <{vicksilfvcrblanka våg,

och bokarna slöto der rundt .omkring

helt ut i vattnet sin grönskande ring;

med vidtbredda grenar de sto do der tätt,

med löfverket sträckt som en utspärrad hand,

predikaremcssigt, skälfvande 1 ätt,

som lvste de frid öfver sjö och strand.

Ku hvilade nejden; — en morgon sä ljum, sä stilla, så underbart, mystiskt skum!165

Allenast derinne i djupaste skog sig bredde en skugga mera tung, men utanför, der stigen sig drog öfver odlad slätt, öfver hedens ljung, var nästan det re’n som den väna dag med ett flor blott öfver de varma behag. Kring insjön, o hur tyst, hur tyst!

Man skulle hört om en vestanvind förstulet och småskälmskt hade kysst en slumrande blomma på dess kind!

De tusen flöjtister på qvist och gren de höllo sin paus ännu hvaren, och borta vid kojan, på trappans sten behagfullt sträckt låg en katt och sof,

— så oskulden sofver i Gratiernas hof.

Vid denna tidiga timma likväl bland fjerran skogar och vattendrag här fanns en vakande, orolig själ af gammalt poetiskt lösdrifvarslag.

En tattare eller en stigman? nej!

En jägare, vilseförd kanske af falska spår, af en lockande fé?

— men bössan och väskan sågos der ej. E11 landskapsmålare ? — på sitt sätt, dock gissar du ej fullkomligt rätt; det var — en vankande speleman, som stora stråkvägen ledsam fann och sökte sig, lustigt nog, med flit bland originellare nej Jer hit...166

Helt ensam lian älskar i vildmarken gä. i sommarens natt, under himlens blå; att dricka, att sluka i fulla drag den friska luft, är hans välbehag, och höra han vill, när morgonen gryr, naturens jublande ouverture.

Så drifver han kring, som det bär till, som slumpen, god eller vresig, vill! så styrde han nu sin kurs rakt ut till sjön, der bokskogsbacken tar slut. så närmade han sig efterhand deu undangömda idylliska strand, der torpet låg uti sömnens ro, bland buskarna skyldt som ett fogelbo.

Han stannar. Det är som han just vill ha, det är en ctude, — och den är bra!

Hur enkelt motif, men förunderligt, livad romantik i den lilla dikt!

Ett vatten, en koja, en lund omkring, hur vanligt! det nästan är ingenting; men kombinationen, men tycket deri. men färgen, tonen. livad poesi!

— Helt plötsligt ett steg tillhaka han gör, i snåret derborta sig någonting rör: en öfverraskning, en icke drömd!

Men liär bak en stam står lian ypperligt gömd: nåväl? — litet spökeri kanske! ett äfventyr! låt oss lugnt ini se!167

(.), spöket, — livad under! o, tiofaldt en öfverraskning! En täck gestalt, en blomstrande flicka med gång så lätt. som snuddade blott hon vid gräset nätt!

Till hälften herdinna af Cliloes slägt,

till hälften en dame i morgondrägt,

hon söker bland stenblock och buskar sin stråt,

— hon kommer hitåt! hon kommer hitåt! — hon finner sin väg, fast zigzag det bär,

— o! engång förr har hon vandrat här, det röjes på allt, — och med säker blick hon hittar utan kompass och bestick.

— Hon lyssnar, hon spejar 0111 vägen är fri,

(0, liv em skulle här drifva spioneri?)

hon ökar sin gång mellan stam och stam,

— till stugan är nu blott ett stenkast fram, — hon går ej, hon sväfvar, — ett väsen af sky. men med blick af azur och med rosor till hy!

Hon smyger sig fram på luftig tå

längs kojans vägg, — här är målet alltså! —

hon snor sig försigtigt 0111 husets knut,

— der står hon på svalens tröskel till slut

Schäs, kattunge der! — Ur sömnen väckt, den redan med svansen i vädret sträckt från trappstenen tog ett väldigt hopp och yrvaken bortåt skogen lopp. —168

Och nu — hvar är dörrenV Dörren är här, med blott en klinka den tillåst är....

Och ungmön lägger sitt öra tätt

till springan och lyss, — har hon hört rätt?

ett ljud! det rör sig! .... Hon re’n står på språng, —

dock vågar hon lyssna ännu en gång;

— ha! endast en sofvandes andedrägt och under taket en flugas fläkt!...

Hon lyfter på klinkan, — • det lyckas, det går,

den redan är uppe! det återstår

att glänta på dörren, — ett ljudlöst tryck

med pekfingerspetsen, — ännu en knyck,

helt fint, helt lätt! (det är teori’n

för den lofiiga inbrotts-industri’n.)

Nu bresclien är redan tillräckligt vid, skall nu något ske, så är rättan tid!

Med sakta hand, — kanhända likväl den darrade smått, ej utan skäl, sylfiden smyger der, mysande huldt, genom öppningen in något hemlighetsfullt,

— livad är det? en korg. En blombukett döljer dess skatt på älskvärdt sätt.

Hon skjuter den in på golfvets flis, hon lycker dÖrrn på sitt varliga vis, — och liksom hon kom, hon ställer sin färd tillbaka, - en syn från en annan verld!169

Om qvällen jag satt vid grefvens bord. på det gamla gästfria Göinge-slott.

Som vanligt föllo der vexlande ord 0111 ett ocli annat, 0111 stort och smått; jag talade hänryckt om nejdens natur med allt hvad den eger af romaneskt, om sjöar, 0111 skogar af bok och fur, om — kojor, belägna högst pittoreskt,

— jag kom dit jag ville, jag vet knappt hur, och grefven då förde det sjelf på tal,

ett gammalt kapitel ur lifvets roman, om lycka, splittrad af ödets orkan, om nöd, som döljer sig med sitt qval,

0111 storhet, byggd på en is, som brast,

— ett tragiskt slut och en bjert kontrast!

Der — rika gemak och bal-salon,

der, skönhetens drottning, hon lyste en gång och bländade med juvelers glans och fångade fjärlar barnsligt glad och plockade tanklöst blad för blad af stundens brokiga blomsterkrans!

Här — torpet i skogen, der, böjd af år, hon sitter nu ensam, af verlden glömd, en stackars enka, till armod dömd, med sin tysta suck ocli sin stilla tår... .

— “Hvar rörande sorg, — föll här jag in, — har dock sin engel; hon äfven har sin!“

Ett oskyldigt ord, men förfluget ändå! det borde ej fällts, men det kom sig sä.170

Det gjorde mig ondt för min vis-ä-vis, den hulda, förtjusande fröken Julie!

En purpur sig öfver dess kinder göt,

— dess öga en fråga emot mig sköt, men denna gången jag teg som en vis, med en marmor-min och stel som is; det verkade, — purpurn åter vek.

Jag bigtar min synd i ödmjukhet,

min indiskretion, det var lumpet svek

och förrädiskt gjordt! — Men jag vet hvad jag vet. STA T U ETT E R

OCH

MKDAUONGEK.LINNÉ.

Hvad står att läsa öfver dörren der?

— “Innocue vivito!“ — Det uttydt är:

Med skuldfritt sinne lef! — En gyldne lära! Läs slutet: “Numen adest!“ Gud är nära.

Det är en text, som passar för sitt rum,

— du står inför ett sanctuarium.174

Här bor en Vis, liär bor ett Majestät,

— träd derför in med vördsamt tysta fjät! Stör icke tänkarn i hans stilla stunder, stör icke forskarn bland naturens under, stör kungen ej, — kung utan diadem, men kung, som ordnar verldar i system!

Se der den höge siaren i Nord,

— från dagens gryning vid sitt arbetsbord, bland böcker, häften, bref, annotationer, herbarier, växtprof ifrån skilda zoner! Hvem räknar dessa alster, tusen slag? ett helt museum uti sammandrag!

Det är tributer ifrån haf och land, från oceanens djup och dynens sand, från alpens toppar och från jordens schakter, från vinterns hem, de vilda nordlandstrakter, och sommarns paradis, — hvar ger sin gärd, båd’ furuskog och tropisk blomsterverld.

Det är tributer, — nej, det gåtor är, en eller annan skapelsens mystér, som än sin lösning, sin förklaring väntar; och verlden vet, när den med vördnad gläntar175

på denna dörr i denna gömda vrå,

att den, — förunderligt! — går rätt ändå.

Det idel frågor är, som söka svar,

— och evigt blir det tusen nya qvar! — Hvart gräs en sådan är, och axets vippa, och palmens blomma, lafven på sin klippa, och insjöns neckros liksom hedens ljung, och ängens fjäril liksom molnens kuug.

Men här de mötas. 1 en enda knut

de tusen trådar samlas här till slut

från spridda håll. Ar, under nordens stjerna,

då här oraklet, Delphi, jordens kärnaV

är Isistemplet här, det gudahus,

der evig Sanning bor i himmelskt ljus?..*

Det är —- ett enkelt landthus, rätt och slätt, bland backar, sten och skog på högsvenskt sätt; det är ett slags student-rum, knappast mera! ett par gravyrer väggen dekorera,

— ett blygsamt bohag! ... Der har du en vy af Isistemplet — uppå Hammarby.

Men detta är Linnés akademi

midt uti sommarns sköte, frisk och fri.17 6

der van att nya liorizonter spana, lian skarpsynt tyder skapelsens arcana, der livad naturen allt i chiffer skref han fyndigt läser som ett permebref.

Det är en verkstad, lyst i helgd och frid, der af fragmenter från en menlös tid, af gissningar, som blott för stunden

lefva, af teorier, som på måfå trefva, geniet skapar något plastiskt stort, systemet, strängt, korrekt och färdiggjordt.

Det är en vallfartsort; en tacksam verld hit finner vägen för sin pilgrimsfärd, hit komma svenner, att af mästarn lära, och mästare att patriarken ära; den li!la studiekammarn får gå an till audiensrum ock, så godt den kan.

— Se dit! Nu lyfter plötsligt han sin blick, han liksom lyss till en idé han fick!

han tycks i denna tanke helt betagen, ett fryntligt solsken målar anlet sdragen,

— men denna sol, så leende och vann, är inifrån, är ur hans egen barm.177

Ödmjuka dig och här ditt hufvud böj, vid denna syn se'11 med beundran dröj ! ty gamle blomsterkungen omedveten du griper här i sjelfva hemligheten utaf hans storhet, — snillet ej allen, men denna entusiasm, så skär och ren!

Ej blott inspirationen, djerf, men sann, som finner straxt hvad ingen annan fann, ej endast blicken, som i djupet tränger, hvars trollmagt tingens yttre skorpa spränger, ej endast denna energi af stål, som bryter nya vägar till sitt mål!

Ej detta blott! Du röjer något mer, och mannen hel du här framför dig ser, ej blott naturens visa tolk du finner, men älskaren, som för naturen brinner, ej endast forskarmödans djup och höjd, men äfven dess lycksalighet och fröjd!

För honom skapelsen i stort, som smått, är något mera än ett studium blott; det minsta grässtrå, som på tufvan nickar, det minsta blomblad, som ur hylsan blickar, det är hans glädje, kärlek och passion, det är hans gudstjenst och hans religion.

12178

Och hur i tiden mycket vexla må, det blir den rätta visheten ändå!

Med prosa blott, så långt som vägen räcker till bergets fot, din färd lätt nog du sträcker, men om till templet ofvanför du vill. sök poesin och sätt dess vingar till!

I forskningen lägg ner din kraft, din själ, men tänk ej endast, utan känn jemväl! Med kärlek sök att tingens bigter vinna! ryck upp din ande att det högsta hinna, och gör af vetenskapen på en gång en dityramb, en hymn, en segersång!

Läs i hans öga! — Eld, extas det Iir med barnets oskuld, — lär metoden der att fatta rätt naturens hemligheter, den stora dikten med den stolta meter, ej blott naturens text och grammatik, men anden, lifvet, skapelsens lyrik!
STENBOCK.

“Men det jag säger er, gossar!

att den som i krig ser ängslig ut.

den är icke värd att lukta krut,

och den sitt skott ej lossar

med säkert sigte och stadig liand,

han duger hvarken för kung eller land.180

Sträck upp dig allt hvad du mägtar, du farsgubbe der! — Man kan hvad man vill! Högt hufvud i vädret! Litet till!

Så der! Det kallar jag knektar, först bröstet ut, så hakan opp! det hjelper både på själ och kropp.

Och sedan -- för tusan björnar!

hvad är det för uppsyn och blick, det der? —

Med rynkade ögonbryn, så här,

sen skarpt framför er som örnar!

Och munnen ihop, bestämdt och käckt, så sjelfva hin onde må bli förskräckt!

Det tar sig, - har ingen fara!

Stor sak- om tröjan är litet knapp, stor sak, om pel sen har lapp på lapp, god nog' är alltid vår skara att kämpa för rike och land, likvisst:

— den skrattar bäst, som skrattar sist.

I morgon med soln, kamrater! vi bryta gladligen mangrannt opp, med trumman i spetsen för vår tropp; om än det så snöar granater, om kölden isar b åd’ blod och märg, framåt öfver träsk och backar och berg!181

Jag döljer det ej, — det gäller att hålla ut uppå ärligt sätt, men raska karlar ta mödan lätt. och när det så en gång smäller,

— då taga vi, gossar! som svenske män i Jesu namn vår skada igen!“

— Det är på den blanka isen.

— ett öfningsfält utaf sällsamt slag! vid Vexiö, en smällkall vinterdag; nyss slutades exercisen,

nu stor revy till valet det är, på linje står uppställd den hela här.

Och generalen, som talar,

— Måns Stenbock, Carl den Tolftes man, han sjelf det är och ingen ann’, frejdad kring berg och dalar, med gammal heder ifrån Fleurus, vid Narva, Klissow, betäckt med ny!

Fr an trupp till trupp lian skrider med stolt och hurtigt krigareskick, åt alla har han en vänlig blick .och, hur i hans själ det svider.182

dock alltid till hands ett kraftigt skämt,

— det är en “så munter herre“ alltjemnt!

Det är —- en allvarlig herre,

—- i detta hufvud får mvcket rum, — en handlingens man i livarje tum!

Och går det allt värre och värre,

han hittar dock råd, han vet livad lian vill,

och viljans kraft liar han dertill.

När Sveriges vapenlycka

har nyss haft sin Pultava-dag

och lejonets ram måst släppa sitt lag,

när stormen hörs närmare rycka.

när rundtorn kring re’n åskor det går,

- då är det han, som upprätt står.

Da är det han. som vakar

för konung och folk och fosterland,

orubbligt lugn vid en afgrimds rand! som allt för sig sjelf försakar, men ser för alla, beräknar allt. brinner af eld, mon tänker kallt,

Då iir det lian. som danar,

med snille fyndigt och o försagd t.183

af intet en ny ocli kärnfrisk niagt ocli folkets samvete manar att “tro på sig sjelf“ i mörka dar. som Arnljot Gétlinas sed det var.

Ännu som i går — allena.

lian stod der, lemnad för vind och våg;

förbistring och lamhet, livart lian såg 1

i dag, — jag skulle dock mena,

lian står i spetsen för en armé!

pä isen vid Yexiö, der kan du deu se.

Sannt nog! ej förr såg Norden

just ofta en så fantastisk här.

dock duga kan den, hurdan den är,

han stampat den upp ur jorden,

han liäxat den fram, — vet sjelf knappt hur,

sä vild, som den vuxit bland gran och fur!

Om blårgarnspåse vid sidan, om endast en repstump till bandtler, om fårskinnspels eller jacka, — hvad mer? lUott klingan går raskt ur skidan, om flintlåset blott slår ledigt an, lat resten då vara so ia den kan!184

— Grif akt! Hör hornsignalen!

hör rundtkring sjön hur det eko ger! ,

Revyn är slut, — man går i qvarter.

Helt tankfull står generalen

och följer med blicken hvart kompani,

der med flygande fana det drar förbi.

Till slut med ett moln på pannan:

“Pojkar och gubbar! ... Backstuguhjon! ... Trädskoryttare! ... Stolt division! ...

I paltor livar och hvarannan

Det är min armékår! ... Synd och skam!

— Dock måste den fram! — till seger fram!

Med mycket ej just vi börja, mundering — - ingen, och vägkost skral, årstiden temligen frisk och sval!

Men tid är ej här att sörja,

och känner jag rätt det svenska blod.

- lindan på allt skall dock bli god!

Så viljom vi manligen tåga!

Med Herrans hjelp ocli med vilja fast för Sveriges sak stå vi än vårt kast!“

- När morgonens sol sågs låga, var det “framåt marsch!“ ifrån Yexiö torg; — hvarthän? — Till triumfen vid Helsingborg! KORPORAL FLINTA,

Midt i en dunkel barrskog ligger gömd t det lilla torpet. Ett soldattorp blott, en gammal stuga utaf askgrå furu.

Det ligger der utaf historien glömdtv186

Europa skall väl ock förvånas smått, när det blir spordt, först att ocli sedan huru jag, dock en man med sköldpadds-pince-nez, har gästat här två dagar eller tre.

Vid husets gafvel är på landtligt sätt en liten täppa utan prål och Härd, åt nyttan helgad och det rent solida;

dock har jag samlat der en täck bukett i ena hörnets lilla blomsterverhl,

(Mor Elsa är dess fryntliga Armida;) der växer vildros både hvit och röd, och malva frodas der i öfverflöd.

Vi lefva här ett högst arkadiskt lif, dock mer i stilen utaf engelsmän, än af Virgilii sprättiga demoner: jag jagar ekorrar till tidsfördrif, jag klättrar kring, — o, det var längesehi! i bergen och studerar “formationer^ jag går på fiske, — vi ha sjö och å, -och tar min siesta under himlens blå,

Mi 11 värd korpralen är en präktig en med solbränd hy och yfvig knäfvelbår. med kraftigt bröst hvalf och med bredbygd skullra. Hans namn är Flinta och hans knogc sten.187

hans tal — är kulan som i pricken slår.

hans röst — den hörs som ur ett bergsdjup mullra.

och skarpt och säkert är hans ögonkast,

— en blick som hittar och som håller fast.

Likväl, jag märkt, är björnen innanför långt mera tam, än först man skulle tro. ty stoj af yra barn lians hjerta lisar, och svalan låter han med lugnt humör i för stu q visten bygga fritt sitt bo, och bygdens hundar, livar han blott sig visar, ses genast komma gläfsande på lek och lägga nosen på hans knä till smek. —

Pä aftonstunderna korpraln och jag vi lägga våra hufvuden ihop om ryssen, tysken, fred och krig, med mera; vi, som i schackspel, draga hvart sitt drag, (på riksdagsvis, fast utan namn-upprop I) och orden tryta ej oss någondera; det räcker timman ut, i går väl två! men då — hur lifvad diskussion också!

Jag såsom kålgardsvän och botanist och af naturen litet stämd i moll, jag talade för freden, - det var gifvet; lian, Kunglig Majestäts iivfanterist.188

slog kring sig väldiga åt alla liåll och skonade ej barn i moderlifvet; paradkrig, märktes straxt, var ej hans sak. på allvar, det var mera i hans smak.

Han gaf den lede ryssen kort besked, han ordade 0111 Narva, (livad han sett i något blad om Karl-den-Tolfte-festen:) mitt lugn, det gjorde honom nästan vred, hans kärnspråk föllo skarpt och tungt och bredt,

likt slag af klingor, ..- intressant för resten !

fast grundlig fredsvän sjelf, jag tycker om det ord, som vapenfört till verlden kom.

Sjelf höll jag mig till “odlarns sälla lott“, på prosa handelsflaggans lof jag qvad, jag om fabriker <jvad och ångmachiner: min vän vid detta — tvär teg, eller blott helt tyst lian mumlade jag vet ej livad och gjorde vissa sällsamt långa miner;

- den karl’n i sin mimik ett något liar. att lätt förbrylla hvem än lieldst det var.

“Hör på, korpral! Ett urd så godt som två! (jag tog mig en högtidlig min med flit,) jag edra ädla krigarkänslor aktar, de tappre lefve! - men vi äjo sm a.189

man äter upp oss som en gaffelbit och medan andra folk man likväl slagtar i laga ordning, öppnas gapet här och slukar rofvet utan allt besvär. “

Men korpral Flinta endast log så smått,

— det klädde honom, ja, om ni så vill,

det gaf hans åsyn något visst förklaradt;

mig, — stod jag der kanske till spe och spott? —

mig detta smil, jag nekar ej dertill,

dock brydde mer än om, som nyss, han svarat

med blixt och dunder. Rolln var nu förbytt;

förargad smått, tog ordet jag på nytt:

“Ej sannt ? kamrat(Han endast log igen,) “vi äro ängsligt små, — tyvärr som gryn!“ (Här blef hans anlet mer ocli mer allvarligt.) “Vi äro dugtiga, men“ — “Inga men!“

— Han reste sig med rynkadt ögonbryn; — (jag jemkade mig undan, lätt förklarligt!) “Lögn, herre, är det hvad ni säger der! än gamla Sverge gamla Sverge är.

IIvem slukar oss? Pass på, man låter idi! En gaffelbit att sviilja ledigt ner? tag dessa glåpord åter i er, herre!“

Min vän var tydligt bragt till raseri,190

jag drog mig klokt tillbaka ännu mer, ty ställningen alltvärre blef ocli värre; dock — i ett nu var allt som förr igen, ton, hållning, blick: den stormen, så gick den.

Man såg mig vänligt och förtroligt an,

han strök sitt skägg, som så det är hans skick.

när tankarna ha kommit litet galet;

nu — ändtligen lian riktig reda fann,

han gaf mig liksom till signal en nick

ocli lugnt, men djupt ur bröstet, så föll talet:

(jag återger det här ej som poet,

men heldst med — diplomatisk noggrannhet/)

“Ni kan ha rätt, tyvärr! — vi äro små. mon liten kan bli stor, — så förr det gått., den gamla arten hänger länge vid en: än, herre! lefva våra gossar blå och rädas ej för lek med skarpa skott,

—- fars lek det var och farfars torr i tiden! Skälm den, som drager kronans uniform, men bleknar för en smula kul-regns-storm!

Dock ett jag säger! Exercis ar bra. och Gud bevare Konglig Majestät och sedan hela gen era litet et! men blir det allvar, mä miljarder ta191

(väl ej så farligt menadt som det lät!) allt detta konstiga och lärda petet, katkeser, reglementen in och ut, ej värdt alltsammans ett skott ärligt krut.

Slåss skall jag, ta mig attan skock, — förlåt! men, herre! blott på gammalt ursvenskt sätt.

för truppen då, som för mig sjelf, jag svarar: låt oss gå på! framåt! — igen framåt! hurrah! med fälld och stadig bajonett! se der! det tar. och det på krutet sparar.

Jag kan den nya lexan, som en prest! men gamla svenska sättet är dock bii st, “

lian stod der för mig som en pinne rak, med ställningssteg och handen till honnör lyft emot tinningen af gammal vana; jag grep hans näfve: “Gnabb är mensklig sak och mellan vänner föga harm det gör, vi mötas likväl under samma fana,, och samma lösen ha vi begge ju! för fosterlandet är jag knekt, som du!“ GEIJER.

Det var i Köpenhamn, på “Skydebanen“,

• en sydländskt varm och solig sommard man hade samlats till ett festligt lag; högt vajade derofvanför altanen den bjerta dannebrog, men inifrån der hördes hurrarop likt åskors dån.193

“Att dricka skålar och politicera, livad är i dag igen för särskild grund?“ så frågan gör derutanför sin rund.

— “Man lär en ryktbar hedersgäst fetera, (till slut förklarar en, som bättre vet,) en svensk, en lärd, det säges, — och poet!“

En svensk, en lärd, och diktare tillika, och häfdatecknare i stort manér, och filosof dertill! — livad vill du mer? Bland nya svenska minnen, ärorika, i denna stolta forntid från i går, helt ensam i sitt slag han för oss står*

Det var för Geijer man på “Skydebanen“ improviserat denna fest i dag, af Danmarks bästa män ett slutet lag; för honom vajar ofvanför altanen den röda dannebrogen till honnör, för honom dånar åskan innanför*

“Jag är en gammal man, — min sol går neder,

— mitt lifs bedrift är redan i sin höst,

(så Geijer talade med bruten röst,)

men genom skuggan, som alltmer sig breder, ännu en solglimt stundom mot mig ler,

— för vänskap, gammal, ny, jag tackar er.“

13194

— Och om ej åldring än, — det är detsamma! han var den trötta vandraren likväl, trött i sitt väsens djup, trott i sin själ, tärd af sin egen eld, geniets flamma och känslans, denna hrand i dolda schakt, som fräter säkert livad ej sprängs med magt.

Han var af tanke trött, af tysta tankar, af grubblet jägtad, — detta “andra jag“, som följer dig och aldrig släpper tag, der på ditt golf med tunga steg du vankar, som sitter hos dig vid din bok, din härd, och jagar sömnen från din hufvudgärd.

lOcli när, vid häfdens väldiga figurer och stora vyer van, han kring sig såg det myckna lilla, harmades hans håg; han drog sig då från dessa dvergnaturer in i sitt tält, som en Achilles vred, men hjertat hämnade sig, — och han led.

Och mer och mer inom sig han sig stängde med trots och vemod; spotsk som klippans barm, en vikingssjäl, — och dock hur vek och varm! ett moln der öfver ögat ständigt hängde, och såg lian upp, — det var en tankspridd blick, som bortåt fjerran liorizonter gick.195

Jemväl i dag, fast midt.i festens gamman, den hängde der, den evigt samma skyn, tung, dunkel, öfver kämpens ögonbryn; i sommarlust de andra allesamman af stunden njöto, — snabbt skall den förgå! — och höllo tal, — han hörde stum blott på»

Stum, gåtofull! — Men alla med sig kände, att något större, att en karakter, en man var här ibland dem och dem när, att detta snille, hur man saken vände, var likväl af ett mera ädelt slag, än verlden bjuder på till hvardags-lag.

Till slut, — hur talen jagade hvarannan, och hur de tömdes friskt, de djupa glas, att skölja ner båd’ en och annan fras och röken af den eldiga liavannan, der följde qväll på dag, — en skymningstid, halft rosig, halft brunett, romantiskt blid! —

Och det var Ilung, — han, mästaren för sången!

“Tenorer, basar! hit, min bataljon!

först numro fem! — men raskt! med kraftig ton!“

Och i den höga, väldiga salongen

på en gång klang en fyllig mägtig kör,

en ynglingssång, en svensk, med käckt liumör!...196

Då syntes Geijer plötsligt uppåt blicka, som hade ur en dröm han blifvit väckt, som om berörd af någon magisk fläkt; han klarnade, — han sågs helt vänligt nicka, med hela själen lyssnande han satt,

— han log, — ett solsken, vackert fastän matt!

Och än en sång! En sång från Fyris’ stränder, djerft kadanserad, uti stormmarsch-takt, frisk såsom vinden från en höglandstrakt!

— I Geijers blick en sällsam eld sig tänder och pannans sky fördelar sig alltmer,

— han * reser n acken, — stolt han kring sig ser.

Da capo sången! — Geijer här dock bryter den skonslöst af, — helt tvärt, midt i en ton!

— det är extas, det är inspiration, han i ett nu sitt hela väsen byter, han störtar upp, — han fattar glas i hand och brister ut med hvarje nerv i brand:

uSå skall det vara! — Jag är gammal vorden, jag gammal var, — nu är jag ung igen! student! --- Professorn ger jag den och den!

Stor sak i talen och de många orden!

musik och ungdomslif, det bättre är!

nu skall här sjungas. Rung! — och jag blir här.“197

Och det blef sjunget. — sjunget qvälln i ända! “Bra!“ sade Geijer, drack ännu en gång,

“så skall det vara! Ungdomsmod och sång!“ Och det blef natt, — vi måste gasen tända, — det sjöngs ännu, — båd’ länge än och väl.

— Och det var Geijer. — Svenska skaldesjäl! BERNH, v. BESKOW. m 17 okl. 1868.

lian var ej längre ung till ålders-åren, men lian var ung till hjerta, själ och håg; en vältalig protest mot silfverhåren uti hans snilles kraft och helsa låg,199

uti clen elcl du i hans öga såg, i detta löje, än så morgonsoligt,

— den Vises leende, om man så vill, dock myste här och nickade dig till en skalk från yngre dagar helt förtroligt.

Han var ej längre ung till ålders-åren, tvärtom! han bland oss stod en patriark; men kärnsund var han, kry och yfverboren, med samma lefnadslust, med vilja stark;

— frisk ved ännu inunder gammal bark!

Den börda, tung alltnog, om ock gemensam, som helt allen’ han bar och lagom fann, livem skall den lyfta lika lätt som lian, hvem skall, som han, förslå för allting ensam?

O, mången höst har skötlat våra lunder, se’11 han i Oscars hof var själn engång och fyllde upp de långa aftonstunder, mildt lossande på etikettens tvång, med vittra lekar, harmoni och sång!

Men sång och harmoni och vittra lekar, de voro än, som förr, hans verld, hans lif, och Vetenskapens ädla tidsfördrif, och Tänkandet, som bortom tiden pekar.

Var lian en sagans Magus med förmåga att stanna sjelfva dagens snabba cliar,200

att aftonsoln, en mildrad purpurlåga,

invid sitt skrifbord bålla fängslad qvar? . ..

Af denna aftonrodnad mild och klar

på hvarje blad, han skref, en glans sig röjer,

— såframt det förr ej återskenet är

utaf en evig morgon bjert och skär,

än af en qväll sol, som förtrollad dröjer.

Men äfven denna vackra qväll omsider

dock skulle ha sin natt! — ack, menskan spår,

en högre magt, som mäter lifvets tider

och skiftar ödena, dock ensam rår! -

den kom, den föll, slug ner som blixten slår.

Då — genom svenska sångens rymder hördes en klagan, — den vibrerar der ännu, — likt tonen af en sträng, som brast i tu, och vidare och vidare den fördes ....

Sa långt den svenska odlingen sig sträcker,

hvarheldst ett hjerta slår med sympati

för Sverges framtid, — morgonen, som bräcker, —

för fordna dagars stolta poesi,

der skal] von Beskows minne värnadt bli;

det varma, fosterländska hjertelaget

skall ega oförkränkt sin adelsrang,

livad tolk det här än fann, som lyrans klang,

historiegriffeln eller harposlaget.201

Men till den krets, som kring hans byst sig tränger, af Gratier, Sånggudinnor, om hvarann, sig äfven trofast enskild Vänskap mänger, och Tacksamheten offrar hvad den kan, en saknad oförställd, en andakt sann.

Sjelf böjer här jag rörd och ödmjuk pannan, ty i den verld, der jag mitt strängspel bär,

“il Re Gentiluomo“ han dock är,

ack nej! han — var det, han som ingen annan! GA BL AUGUST HAGBEHG. Död 1864*

Hur tidigt vi i lifvets trängsel än, som ofta går, förlorade hvarandra, att vida skilj da banor sedan vandra,

•— du gamle skolkamrat och ungdomsvän!*203

vi träffades ånyo dock som män; du sjelf de gamla minnen återväckte, på gamla sättet du din hand mig räckte, på gammalt sätt gaf jag dig min igen.

Och derför vid din graf skall ej jag tiga, om stundens missljud än så väldeliga här ville tysta ner mig med sitt larm; med pannan lyft jag till din grift vill stiga och ropa frid! ur djupet af min barm.

Din grift! — Du, nyss ännu så full af kraft, en kämpe lik, som kramar lansens skaft! med dessa skuldror, som af tackjern gjutna, med detta hufvud utaf djerf modell, der liksom malmens ådror, inneslutna uti ett stycke nordisk gråstenshäll, det gömdes mera utaf all var stankar, än rundtomkring oss det för jemnan vankar! du, — du är gången bort till detta land,

“från hvilket ingen mera återvänder,“ ur kära armar bort, frän barn och fr änder,

— på en gång brustna alla lifvets band! —

bort ifrån henne, som på Fyris strand

du engång fann, — hon var en ros den tiden,

hon blef dig mer, blef palmen i din gård,

det milda träd, som Häktar, liviskar friden

och tar den trötte i sin hulda vård,

när dagen varit varm och vägen hård! —

bort från ditt verk, —- hvem sätter resning på den,

din fasta grundmur, och hvem fattar träden,204

der du den slapp i forskningen8 dsedalV — bort från din Edda ocli din lärosal, från sånggudinnorna, din själs förtrogna, som trifdes, o! så väl uti ditt bo, från mången sådd, som nyss blef lagd att gro, från mången skörd, som ännu skulle mogna!

Nåväl! hvad är det mer? Vi skola alla.

— 0111 litet sednare, om litet förr, det skiljer föga, — geuom dödens dörr, dit lifvets alla vägar sammanfalla.

De flestas vandring obemärkt sig lyktar och vinden sopar deras spår igen i öknens drifsand; lottad rikt är den, hvars minne med hans sista skymt ej flyktar.

Men trefaldt rik den man, hvars namn blir qvar i sagan om den bragd, lian öfvat har, den kamp, der han med ära triumferat, och — 0111 oliv det eller lager^ var — i barken af det träd, lian sjelf planterat!

Såg endast du på ytan denne man,

— och verlden gör så mest, — en stod du fann: du såg de allvarsamma anletsdragen,

en typ, ur någon isländsk saga tagen, du hörde denna stämma utaf bronz,

— en Ijellflods tonfall, ingen herdesängs, —205

och du tog hatten af, — respekt och ära, det billigt är, åt den som äras bör! — men förr'n du mannen trädde riktigt nära, ännu en gång du kanske såg dig för.

Och dock! allt detta var ett skal allenast,

— du snart det fann, om ej du fann det genast, — det blott var skorpan, lavans gråa lag utöfver flammor af volkaniskt slag.

Ty det skall vittnadt bli och icke jäfvadt, att der i detta bröst ett hjerta slog, ett varmt, af fina känslor genombäfvadt, och att den stränga masken dig bedrog; och det skall vittnadt bli, att der var heder och intet svek, att der var sympati och denna trofasthet, som famnen breder till mötes heldst, af ädel drift och fri!

Det vete vi, som honom bättre kände,

hur lätt ett solsken här ur dimman bröt,

lmr lättfängdt sig hans själ och sinne tände,

hur Vek och mildrad då hans suada flöt,

hur blicken då ej blott af snillets låga

fick strålglans under buskigt ögonlock,

men brann af hjertats eld! — Hur skämtets båga

han gerna spände då, vi minnas ock;

då blef “festivitas“, då blef det fester,

der Gratierna och Löjet voro gäster,

och Humorn med det djupblå ögonpar,

Satiren, svängande sitt lätta vapen; men allt förfinadt, allting adladt var af smaken och den glada vetenskapen.206

Men åter, när lian ville, — och det hände livar gång der reste sig ett ädelt mål, — hans karakter sig rustade i stål, lians lynne, snille, sina muskler spände.

Då trotsade lian, oförskräckt och djerf, livad brottning, hinder, möda än det gällde, ocli emot fem-mansbördan af sitt värf en gammalgötisk energi han ställde.

Då blef lian mannen, som höll ut till sist, som hel dre föll på platsen, än gaf vika, grep verket an, — få mägtat det förvisst, — med mästarkonst, med kämpasjäl tillika; och så, der andra skulle halfvägs vändt, gick vägen han till ända, oförtruten, i gången fast, med vilja aldrig bruten, och gaf oss, gaf sig sjelf ett monument, "perennius au*e", der på lösa grunden de Heste bygga kors verk blott för stunden.

På det slags krafter, hvilka här nu domnat, på män, som den, hvars lif är här fullkomna dt, iir armt och fattigt du, mitt fosterland!

Men derför ock, hvarheldst vi än dem linne, må vi förstå att värna deras minne och deras ära med en kärlig hand!

Man skilje mellan livad som är det lilla och livad som är i större former stöpt och låte icke stunden undansnilla den heder, som en lifs tid ärligt köpt!

Med tumstock ej man mäte der idrotten blott decimalvis, sed dt i miniatur,207

man skåde mannen uti liel figur och karakteren, väsendet, i botten!

Då> — då skall der ske honom rätt också och fridlyst skall hans bild ibland oss stå ej blott i vänskapens, men häfdens dager, om pannan krönt med blad af Shakespears lager. C. J. L. ALMQVIST Död den 26 Sept. 1866 i Bremen, dit han ett år förut hade öfverflyttat från Nordamerika. .

Så hafva dessa dissonanser alla, som vildt sig bröto mot hvarann', omsider sin lösning funnit och sin harmoni! Den stora maëstron, som vi Döden kalla, har reda bragt i dessa inre strider och ro i denna jätte-fantasi.

Så dog han biltog från den gamla norden, och ingen vänlig hand hans öga lyckte, ej till farväl en hemlandston han fick; som stormen, då den drager öfver jorden, titaniskt allt han engång med sig ryckte, som den att dö i fjerran rymd han gick.

— Jag stod på stranden, när den sista gången från Sverges kuster han sin kosa styrde på guds försyn i vida verlden ut ... orkanen tjöt, — jag minnes än den sången, — kring bog och reling skyhögt vågen yrde, allt för min blick försvann i skum till slut.

Det lilla seglet blott, det purpurröda, jag då och då såg dyka upp, likt flamman utaf en brand, som andfådd flämtar till. — Från denna scen jag slet mig lös med möda, det var en hel romantisk dikt, trängd samman inom ett nötskals rymd, om du så vill.

Se'n dess, — o! medan lifvets afton skymmer, att stappla fram på stigar icke kända, att trefva efter lyckans stängda dörr! hvad lif af pröfningar och af bekymmer, hvad daglig kamp, och dertill hvad måhända bland allt är bittrast: minnet utaf förr!

Hvad tragedi!... Dock nu — en tufva gömmer den gamle mannens stoft, hans lefnads saga är slagen som en permebok igen, och snart allt detta, medan månen drömmer och solens hästar öfver fästet jaga, skall vara blott ett glömdt "för längese'n."

Men hvad hans snille byggt med djerfva tankar, med konstrikt bildverk, fria fantasier, hans skaldskaps dristiga arkitektur, förblir liksom en trollverld, der man vankar i mystiskt dunkel, skumma svärmerier, betagen, fängslad, — knappt man sjelf vet hur.

Och denna diktens park, med labyrinter, med djupa grottor, der kaskaden brusar, — vild romantik, allt på hans eget sätt, — blir qvar, en lustgård midt i nordens vinter, der sällsam fogelsång ditt öra tjusar och sällsam

färgprakt målar höjd och slätt.

HERM. WILH. BISSEN.

Död 10 mars 1868.

Så har ock denna skapar-ande flyktat, så är ock detta dagsverk, djerft och käckt och oförtrutet, nu omsider lyktadt vid aftonklockans ljud, och lampan släckt! Der förr var flit och lif och konstnärsgamman, i Bissens atelier, nu stilla är; invid sin marmor mejseln ligger der i dödens sömn och leran torkar samman,212

ty den Pygmalion, som göt själ deri,

— hans hand är kallnad och hans dikt förbi!

Du gamle Thors-skägg, sådan jag dig minnes!

var i din konst du allas öfverman,

kung efter Thorvaldsen? — Ej norm här finnes,

som icke vacklar litet af och an;

bland tio konstkritikens rangpersoner

med filosofiskt allvar, finskärpt blick,

du ofta tio domslut höra fick,

minst tiotalet af reservationer;

djupt se de alla, lika djupt kanske,

men ej med samma ögon dock de se.

Du gamle Thors-skägg! hur man än dig dömmer, om kung, om endast pair och grand du var,

— ett var du dock, som konstens häfd ej glömmer, som ingen teori än jäfvat har:

du stod som mästare med säkra fötter på egen grund, — det var vår gamla nord! det var ditt konstnärs väsens o daljord, der lågo vuxna djupt din idrotts rötter, der sög din fantasi sin must och saft och fostrades till stolthet, mod och kraft.

Du var en karakter, — sjelf liksom skuren ur blocket ut med skarpt bestämda drag, med energi och frihet i konturen, med gry af äkta gammalgötiskt slag.213

Och här man kunde ännu aldrig skilja hvad mannen var ifrån hvad mästarn var; i konst och lif du stod för allom klar med denna trotsiga, dock lugna vilja, och öfvertygelsen, som åt din själ dess adel gaf, var ditt geni jemväl.

Du var en karakter, — det är din ära uti en tid förutan merg och blod, — och en protest du var i lif och lära för gammal rätt mot gammalt öfvermod.

Du son af Slesvig! när du inspireradt i leran formade din “Landtsoldat“ och Flensborgs-lejonet, — af Tysklands hat som sekulariskt konstverk sanktioneradt, — du brann ej blott af kärlek till ditt folk, för hela Nordens sak blef du en tolk!

Men gamle Thors-skägg! Derför hela norden skall också minnas dig och hvad du var. Hvarheldst den starke anden öfver jorden går fram sin gång, — spår blir det likväl qvar; väl tid och sinnen sig alltjemnt förbyta och mycket blommar blott en middagsstund, men hvad som vuxit upp ur inhemsk grund och har satt bark och hunnit krona knyta i fosterländskt klimat, naturligt, fritt, står dock sitt prof, — och Bissen skall stå sitt. DISA BOTTIGER,

född Tegnér.

(1813—1806.)

Till C. W. Bottiger.

Kamrat från Odinslund! Vi blifva gamla och det blir tomt omkring oss mer och mer; vår ungdoms luftslott se vi alla ramla, hvad lycka, mannen byggt sig, — brytes ner den tid, då vinningar vi täljde, glada, och då vi lifvets skördar togo in,

— “raccolta bella!“ — hvar uti sin lada, vår mandoms gyldne årstid, din som min,215

den är förbi. — Förluster efter detta vår tideräkning blir, den enda rätta.

Du var den lycklige, den afundsvärde; dig lifvet gaf hvad blott det ger åt få, sin konst dig sånggudinnan tidigt lärde, att strängarna med vigda fingrar slå, och kärleken dertill, den rena, sanna, som likt Hesperiens sommar evig är, kom så att stryka molnen från din panna och skapa dig en himmel redan här; som höjd och dal af morgonen förgyllas, du såg ditt hem af idel solsken fyllas.

Jag vet det, — detta milda solsken släcktes och i din “studio“ blef det åter skumt, jag vet, — den bittra bägaren dig räcktes af denna magt, som endast vinkar stumt, som räknar menskans timmar här i tiden förutan uppskof, misskund och appell, jag vet det, — lyckan, harmonien, friden, de ljusa Genier, jagats ur ditt tjäll, jag vet det, — hon är död. Ej skaldens lyra besvärjer ödena, som verlden styra.

Hon vandrat hädan, denna vän och maka, hon, som allena var för dig en verld, som lät dig lifvets bästa sällhet smaka och strödde glädjens rosor kring din härd,216

som likt Iduna, — sjelf en sagans Disa, — dig bjöd sin frukt ur gudars äpplegård,

— hvar ädel qvinna till vår tröst och lisa har dessa trolldomsäpplen i sin vård, föryngringens! Det är, symboliskt taget, den milda blicken, huldheten, behaget.

Hon har försvunnit, så som höstens svala sin kosa styr till himlar mera blå, men mången runa skall om henne tala, ej sorgens blott, men hågkomstens också; som sångarns ädla maka skall hon minnas, som hälften af hans väsen och hans själ, och — hvilka anor skulle högre finnas? — sjelf var hon ju af sångarblod jemväl! Esaias’ dotter! — det är dock en adel, §tt arf af ära utan vank och tadel.

Vid denna friska graf låt mig ock dröja ett ögonblick af stilla andaktsfred, låt mig med vördnad der mitt hufvud böja och der min enkla krans få lägga ned!

Men du, kamrat från förr! -- vi blifva gamla och det blir tomt omkring oss mer och mer, så låt oss kretsen mera slutet samla omkring vår ungdoms bleknade banér!

Du, arme enkling efter lifvets lycka, låt mig ur fjerran så din hand få trycka:
TILLFÄLLIGHETSDIKTER.SÅNG FÖR UNIONEN.

(Vid festen i Helsingborg 1864 på 50:de årsdagen af Sverges och Norges Förening.)

Ekar två med väderbitna stammar djerft sig resa under nordens pol; samma mark dem fostrat och dem ammar, skiftad blef dem lika vind och sol;220

rötterna gå djupt i gråstensgrunden, jern i deras knutna muskler bor, kronan, — och för sekler är den bunden, — vidt sig hvälfver som ett tempelkor.

Sköldar fullt i deras grenar hänga från bedrifternas och ärans dar, underbara minnen här sig tränga och af båda hvar sitt epos har.

Men inunder löfvets friska kransar, sedan stormen flytt från våra fjäll, nu blott fredens milda elfva dansar, bygger idogheten tryggt sitt tjäll.

Hur de sågos der mot skyn sig lyfta länge hvar för sig, de ekar två,

— par, men skilj da dock, — ur hvar sin klyfta, växte de en dag ihop ändå.

Hur de högre allt och högre sköto, hur de sina grenar bredde ut, kronorna sig till hvarannan slöto och af två ett lof

hvalf blef till slut.

Syn, som för vårt öga herrlig stiger, Hoin i dag föryngrad mot oss ler,221

blif den verklighet, vår framtid viger till ett öde, ljusare alltmer!

Stån der, ekar, stolt i himlens dager, stån der under norrskensflammans prakt, bild utaf en tro, som ej bedrager, af hvad bäst är i ett famntag lagdt! HANS MAJESTÄT KONUNGEN

(vid festmiddagen a Ramlösa med anledning af Landskrona och Helsingborgs Jernvägars invigning den 31 juli 1805.)

Helt nyss, o Kung! i ridderliga lekar Du gångarn tumlade kring hed och slätt,

— bedriftens ättling ej sin art förnekar och lynnet röjer mannens anor lätt och livad han brås på, om en fjellörns näste, om sparfvens bo inunder takets fäste.223

Bland “gossar blå“, der är din lust och gamman, och sjelf med lif och själ en svensk soldat,

Du blandar allvar der med skämtet samman, vid mödan van, med faran sjelf kamrat; så blir det fröjd och skola i förening och Axevalla får idé och mening.

I dag — förändrad scen! — förbi är striden, förstummadt vapengnyt och trummans ljud; Du sitter här midt i idylln och friden, en vänsäll drott vid borgarns gästabud; det är den enkla, lätta öfvergången från lägret, bivuaken, till salongen.

Det är den nya tiden, ingen annan,

hon med välsignelse i tysta värf,

som bjöd Dig hit. Sin eklöfskrans från pannan,

Kung! hon Dig räcker, som sin kärleks skärf;

och Flora, som står utanför och tittar,

ger dertill hvad af rosor bäst hon hittar.

Men denna fest, der i naturens sköte, i sommargröna parkers frida tjäll, två syskonstäder ha i dag stämt möte, betyder mer, än fägnad för en qväll; ej dagens gjorda gerning blott vi fira, men framtiden, som skall utur den spira.224

Vi fira stunden, då Du lät dem ljuda, Monark, de mägtiga invigningsord, som ungdomsfriskt, som nyfödt lif bebuda åt denna sy dlandsbygd i gammal nord; hvad möda verket kräft, vi ångra icke, men från i dag vi heldst dock framåt blicke.

Hvad under! men af dem, som tidens vilja energiskt skapar. Ifrån Mälarns skär oss inga afstånd såsom fordom skilja, blott rymden af — en sommardag det äi\ Landskrona, Helsingborg, mot norden sträcker sitt handslag hvar, — det till en trio räcker.

Hvad under, Konung! från ditt slott, den höga

tessinska borgen mellan haf och sjö,

har nu Du söderut, — vänd dit ditt öga! —

ju nästan några steg blott, Tychos ö;

och straxt åt höger se’n, ett litet stycke,

det segelfyllda Sund med Kronborgs smycke ...

Se detta är på sitt vis det sublima

i våra dagars id, en trolldomskraft,

som ingen siare i fordomtima

har drömt, hvad dristig dröm han eljest haft:

att göra rummet, rymderna, till inga

och timmar in uti minuten tvinga.225

Se detta är triumf! Men det är mera, det är en lycka, som ej fanns förut; låt hypokondern ängsligt grimacera, vi gå framåt, det är dock visst till slut! det rör sig, pulsarna gå mera lätta,

— vårt sekels helsa ligger just i detta.

Hvar genom vilda skogar, tiomila,

igenom ödslig dalgång, sprängda berg,

den tämjda eldhäst frustande ses ila,

allt omgestaltas och får annan färg;

det växer skördar på den ljung han trampar

och guld hans hof ur öknens sandhaf stampar.

l)u, Konung! gläds åt hvarje dag som denna, den åt din krona ger en perla mer!

Hur svenska svärdet biter, väl vi känna, hur svenska spad an, hackan, — här du ser; och ärligt karlatag, det lika gäller, om väg det bryter eller björn det fäller.

Hell dig, kung Carl! hvarheldst det mandom kräfves,

der är du främst, men freden har också

af idrott nog, vi vänta ej förgäfves,

att äfven der Du skall ibland oss stå;

som hittills för oss an i slutna leder

till arbetets bedrift, till mödans heder!

15 TALIS QIJALIS

På hans femtionde årsdag d. 10 jaih L868.

Som våren flyr, så flykta sommarns dar. och höstdagjemning kommer for enhvar, och det blir vinter; — ack, för längesedan jag kännt dess luftdrag kring min hjessa redan! den nalkas ock för Dig, och den skall strö uti din vackra lagerkrans sin snö.m

Vi åldras under vandringen, min vän! och tiden går, hur än vi mäta den, om med förluster eller om med fester, och solen drar sig mer och mer mot vester, och afton stjernan står på fästet re'n, om ooksft ej du skönjer än dess sken.

Vi åldras, ... ja! Vi äro gubbar. — nej!

Vår dag, den lutar, men vi sjelfve ej; högt hufvud än! Ännu vi äro unga. ännu vi kunna svärma, kunna sjunga, och strida ännu svenskt, som förr vi stridt, och tänka djerft och manligt, stolt och fritt!

Så länge bloden ännu rinner varm.

så länge känslan dallrar i vår barm

och inom pannan något evigt rör sig.

och blicken ännu skådar skarpt framför sig.

och viljans muskler krama till ännu.

ung är man än; och om ej jag, — så Du!

Du, kärnfrisk än! Du med ett klangfullt bröst, med kraftens ådra och med kraftens röst! glöm bort i dag, stryk ut allt aritmetiskt och tälj ditt halfva sekel blott poetiskt! Patentbref eger Du, som endast få, och snillets privilegium derpå.2*58

Du “fyller år“. -- bort med det ordet här!

D et bio ti d e n f e m t i o n d e stanz e n är utaf ett sångar] i f, ett oafbrutet.

Än liar af denna dikt Du långt till slutet.

Du än den hela “sista sången“ har:

sjung. Du' -- Vi skola nog ha kransar qvai.VID LUNDS AKADEMIS JUBELFEST

den 27 maj 1808.

Är trädet först af akta sorten blott, bar det sin plats i kraftig mylla fått. har trädgårdsmästaren sin sak förstått,

— hur himlens väder vexla om livarannan. det frodas skall och resa sin gestalt med krona utaf lummigt grönt kring pannan, med frukter mellan iOiVen liuiidrafaldt.230

För tvenne seklev se‘n i Skånes mark

blef satt en telning, späd i växt ocli bark,

men sund i safven ocli i roten, stark:

en framtidsblick igenom tider mulna

det var, som fann, att “här skall trädet ståu,

och Carl a-viljor var det, karlavulna,

som togo det uti sitt hägn också.

Och under skiftande epokers lopp liar trädet frodats se'n och vuxit opp,

.. ett löfte, ärligt fvlldt. ett sannadi hopp:

från laindagärd det vida grenar skjutit och sållat frukter öfver land och bygd. och ofta Sverge lyssnande liar sutit vid näkterga.le.ns sånger i dess skygd.

Två sekler! — och ej evigt solsken log. men äfven kring din hjessa stormen drog. det är en vacker häfd för sig alltnog: dock, sug ur nya. källsprång nya sa fl er. sug dem ur tidens luft! och än en stund du allt. skall hålla stånd med friska krafier. du gamla Oarolin på sydsvensk grund !

VID LUNDS AKADEMIS JUBELFEST

den 27 maj 1808.

Är trädet först af akta sorten blott, bar det sin plats i kraftig mylla fått. har trädgårdsmästaren sin sak förstått,

— hur himlens väder vexla om livarannan. det frodas skall och resa sin gestalt med krona utaf lummigt grönt kring pannan, med frukter mellan iOiVen liuiidrafaldt.230

För tvenne seklev se‘n i Skånes mark

blef satt en telning, späd i växt ocli bark,

men sund i safven ocli i roten, stark:

en framtidsblick igenom tider mulna

det var, som fann, att “här skall trädet ståu,

och Carl a-viljor var det, karlavulna,

som togo det uti sitt hägn också.

Och under skiftande epokers lopp liar trädet frodats se'n och vuxit opp,

.. ett löfte, ärligt fvlldt. ett sannadi hopp:

från laindagärd det vida grenar skjutit och sållat frukter öfver land och bygd. och ofta Sverge lyssnande liar sutit vid näkterga.le.ns sånger i dess skygd.

Två sekler! — och ej evigt solsken log. men äfven kring din hjessa stormen drog. det är en vacker häfd för sig alltnog: dock, sug ur nya. källsprång nya sa fl er. sug dem ur tidens luft! och än en stund du allt. skall hålla stånd med friska krafier. du gamla Oarolin på sydsvensk grund ! TILL MIN SON,

(da fean lager k röntes vid Fil. l*oktors-Proiwoti«nen i Lund

Det är sol öfver lifvet, likt en junidags färg öfver bygder och kornfält och skogar och berg. likt en junidags gullglaus på sprittande sjö. pa syrenernas klasar och liljornas snö.Det är blomdoft och helsa i middagens vind, som fyller dina lungor och smeker din kind, och det spelar genom lunden, — hvad nyföddt lif deri! det är en tusenstämmig pastoral-symfoni.

Det är sol öfver lifvet; hvad fröjd, och hvad fest! njut dagen, den flyktande, som du kan bäst! i lagern kring din hjessa bind friska rosor in, töm sorglöst pokalen och svärma och brinn!

När glädjen så dig nalkas en flygtig sekund att trycka helt sjelfmant en kyss på din mund, håll henne fast, slå armen om tjuserskans lif! i nästa stund förgäfves du smäktar: “o blif!“

När ett ögonblick lyckan invid dig slår sig ner och med bägaren rågad dig ljuft i ögat ser, tremännings drick, och heldre för djupt, än för smått! bouqueten re’n är borta förr’n timman förgått.

Med stift och griffeltafla beräknar du stjernans ban och vädren hur de vexla från stiltje till orkan, ej räknar du din morgon med all din visdom ut. — i dag är glans på lifvet, så sola dig och njut!

Ty ett står för oss alla oeftergifligt fast: på trolös våg vi drifvas af blinda vindars kast; kölen är vår och rodret, — en jernhand derom spänn! men anden, som fyller seglen, — herre för sig är den.Och der komma, hur allt sig vänder, der komma för enhvar dagar, då fästet mulnar och stormen uppåt drar, då öfver lifvet faller en skugga tung och bred, och midnatt sjunker i förtid öfver rymderna ned.

Då det knakar i hvarje fogning af hvad stolt du har byggt, då det brister och faller i spillror hvad du trodde så tryggt, då lifvets väldiga allvar med sitt: “ek Theon anangkä“ fattar dig i din skullra och trycker dig i knä.

Då, — om du yngling varit med eldig själ och håg, och vetat att njuta lifvet, när gladt det för dig låg, då vet, att vara ej mindre i pröfningens stund en man! Enhvar kan ärligt kämpa, om han än ej segra kan.

Då vet, att lyfta ditt sinne öfver ödena högt, att åter resa din nacke, om ett ögonblick krökt, att åter lappa ditt segel, om slitet i kras, att åter trotsa vågen och stormarnas ras!

Då vet, att söka och finna i ditt hjerta, i din barm, den heliga kraft, som döfvas af inga åskors larm! tag fotfäste åter som en stridsman, båld och god, med olorvilladt öga och med oförryckt mod!234

Ty på vandringen genom lifvet, livart heldst, hur heldst

det bär,

väl lärdomen, konsten, snillet, en herrlig vägkost är, men modet, mannamodet, som ger bedriften stål, dock bäst af allt och säkrast dig förer till resans mål.

Der alla böckers vishet ej längre räcker till, der hjelper, att din vilja det riktiga redligt vill, och der din tanke tröttnar, der lär du efter bli, om ej i ditt bröst det sväller af ädel energi!

Träd derior ut i verlden, ej endast lagerkrönt,

- det rustar dig ej för lifvet, om än det pryder skönt, men träd derut i pansar, att striderna bestå, till handling handen knuten! “friskt mod, J gossar blå! DEN 30 NOVEMBER 1868,

Tttlfte-ltarls-stvdeiis iiivigiiingMlag.

“Trots! . . Prål och skådespels-effekt !4*

... man. säger oss. .... “En tom parad!

Kanske på q väl lens vestan-fläk t der följer stormig morgonväkt.

— är då du stark, som oförskräckt'r kan du orkanen bjuda käckt den hårda ekens skulderblad ?“236

“Kan än du, som i fordna dar, med svärdet hugga dristigt in, och har du än de muskler qvar, liksom din gamla ättefar att famna björnen som en karl och skaka honom, så det tar, i hans kalmuekiskt ludna skinn ?“

“Ditt ord, skall väl ens hördt det bli, om än af ädel malmklang fullt, bland dessa harmens, smärtans skri, uti förtviflans raseri, en fejd, der allting blandas i förvirring, vild disharmoni och himmelsdöfvande tumult ?“

“Du ville; i din blick jag ser ett åskhot, — bra, min tappre! bra! Mod liar du, hvad der än så sker, men stunden torde kräfva mer. liar du ock blixten, som slår ner? nej!“ — Hvad för nej? vi äro Her i skog och dal. vår röst är — ja!

Ej allt. som skrymmer stort, är magt, ej allt är svagt, hvad litet är.

Se fritt kring lifvets vicla trakt!Väx uti tankar oförsagdt, i syften stolt, som i förakt! och ödet blir dig underlagdt och trefald börda lätt du bär.

Friskt sinne, djupa andedrag i tidens lifsluft, det gör stor; hög själ och eldigt hjertelag, det mägtig gör. Blott den är svag, som tviflar om sin morgondag, men den är född till riddarslag, som på sig sjelf med aktning tror.

I)en störste ofta liten nog i stundens lumpna kif jag fann; men svärdet, som med kläm och fog för menskorätt och frihet slog, det gällde jemnt för hvad det v o g, der tumsmån s-måttet lätt bedrog. Stort hjerta först och stort du kai